25րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6902 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1908 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՐԱՄԱԶԱՆ 1326 1 Octobre 1908 25me année N. 6902

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.Ղ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ԱՐԵՒԵԼՔ

10 ՓԱՐԱ. ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ 10 PARAS

آره ولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVEKK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ
ՕՍՄ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ՔՈՄԻՏԷԻՆ

Ընկերնե՛ր,

Ձեր դիւցազնագործութիւնը, ձեր անձնուիրութիւնը փրկեցին Թուրքիան. Թուրքիոյ բազմամիլիոն ժողովրդի շրթունքներուն վրայ կ'օրհնաբանուի ձեր փառքը, անոր համար որ գերութենէ, կապանքէ, տառապանքէ, մահէ եւ հազարաւոր անկարագրելի գայթակղութիւններէ ազատեցիք հէք հայրենիքը. այսքան վսեմ պաշտօնի մը կիրառութիւնը կը պահանջէ բազմակողմանի հսկողութիւն, վճռական քայլ եւ կորուկ խօսք: Եթէ ձեր գործերը ձախողակի կամքին ձգէք՝ սարսափելի եւ կործանարար պիտի ըլլայ մեր ապագան: Մեր դրութիւնը կրիթիքական է. Քիւրտ ցեղապետներու մէջ խլրտում կայ. Սահմանադրութեան դէմ աչքով կը նային եւ չարանենգ խորհրդակցութեան մէջ են. կասկածը մեր մէջ անդիմադրելի է, արհաւիրքը՝ մեծ: ...Կոտորածէ կը վախնանք!!!:

Տասներկու տարի է որ արհաւիրքներու աշխարհի մէջ կ'ապրինք. սուր ճիչ մը, թեթեւ [illegible] մը արիւննիս կը սառեցնէ: Հասանանցի վայրագ աշիրէթին մէջ կը գտնուինք. շրջապատուած ենք արիւնռուշտ մարդակեր Թաճոյով, Բիզայով, Յաթէյով, Բաշիտով եւ Պէյտուլլահով եւ անոնց նման հարիւրէ աւելի ցեղապետ արիւնռուշտ աւազակներով: Քանի տարի առաջ անոնք մէկ մէկ հիւղակի մէջ կը բնակէին, զուրկ նիւթական միջոցներէ, առանց կալուածի եւ առանց ապրուստի: Վաշխառու, մարդախոշոշ Բիզան տէր է հիմա Խանօղլի, Խիճլու, Խասմի, վերին Խըճի, վարին Խըճի, Ցօխճէն, Այնախոճայ, Թունտրա, վերի Կեազին եւ Դէրիք անուն գիւղերուն. ունի 300ի չափ զինեալ բարբարոս մշակներ: Հազարէ աւելի մարդ սպաննած, բիւրաւոր կոյս աղջիկներու եւ հարսերու պատիւը բռնաբարած է: Դէրիքի Կիկոյի անհուն հարստութիւնը փճացնելէն զատ սպաննեց տան երեք երիտասարդները: Այնախոճա գիւղի համբաւաւոր հարուստ Պօղոս աղա վախնալով Բիզայի ծայրայեղ բռնութիւններէն՝ պայմանաւորուած էր տալ անոր տարեկան 300 ոսկի՝ միայն զայն իր տանը հիւր չընդունելու համար: Պօղոս աղայի Ալլահվէրտի անուն որդին մահուան սպառնալիքի տակ երկու տարի է որ ընտանիք, տուն եւ անսահման հարստութիւն ձգած աստանդական կը թափառի. Բիզա անոր բացակայութենէն օգտուելով աւելի հազար քիլ կոտ ցորեն, չորս հատ նժոյգ ձի եւ հարիւր ոսկի խլած տարած է. յիշեալին բողոքներն անլսելի կը մնան: Յաթէլլան աւելի վատթար: Թաճոնն ա՛լ աւելի վատ եւ միւսներն առանցմէ աւելի դժոխային:

Բացատրեմ Թաճոյի տարեկան եկամուտը, հասկնալու համար կործանարար հարստահարութեանց արդիւնքը:

Առանց հաշուելու Երզնկա զրկուած ոսկիները, հետեւեալ ցուցակը ի նկատի առնել.

		Օ. Ո.
Ունի չորս կին. առանց խրախճանքներուն ասպատակներուն, զարդի, հագուստի ծախս	Օ. Ո. 150 =	600
Ունի տասը զաւակ, առանց հագնելիքի եւ այլ ծախսեր	25 =	250
Ունի հարիւր զինեալ ծառայ, զէնքի, փամփուշտի, պայտառչէքի, հագուստ եայլն	20 =	3000
Ծառաներուն խրախճանքին [illegible] վարձք	10 =	1500
Իր տան եւ անձնական ծախսերը		350
Համագումար		5700

Տասներկու տարուան մէջ երբ Թաճոյին մը 91,200 ոսկիի ծախք կ'ըլլայ, [illegible] է գիտնալ թէ որքան Թաճոյիններ կան եւ քանի միլիոնի կը հասնին անոնց ծախսերը: Ինչո՞ւ չհարցնել երկրին երակները ծծող այս տզրուկներուն թէ՝ ինչպէս կը շահէին այս ահագին գումարները: Պարկեշտ զբաղումո՞վ թէ աւազակութեամբ [illegible]: Ինչպէս պիտի գոցէ Մէհմէ Խանին պէյը ծանօթ Ազուերան գիւղի խնդիրը. այս գիւղը իր եօթանասուն տան բնակիչներով խարդախ վերածեց եւ 10,000 ոսկիէ աւելի հարստութիւն գրաւեց: Ձեր ուշադրութիւնը միայն մ'սեւեռեցէք քանի մը կաշառակեր փաշաներու վրայ. ինչո՞ւ երկրին կործանարար այս տարրին մասին ալ չարուի նոյն արդար վճիռը. մինչեւ ե՞րբ զինուած պիտի պտըտին եւ արհամարհեն նոր բացուած արշալոյսը: Անպատժելիութեան եւ անցեալին մոռցման խօսքեր կը լսուին. շատ աղէկ. բայց երբ կը փախչինք՝ ինչո՞ւ կը հալածէին մեզ, երբ կը բանէին՝ ինչո՞ւ կը սպաննէին, կը բռնաբարէին եւ զանազան տանջանքներու կ'ենթարկէին: Գո՛հ էինք, երկի՛րը կ'ապաստանէինք, թէ երկրին կործանման վրայ ցաւելով կը նահատակուէինք. իրենք մայր երկրին հնազանդ եւ մենք անհնազա՞նդ զաւակներն էինք: Ինչո՞ւ անպատիժ չգտնուեցան... Անպատիժ գտնուի՛, որո՞ դէմ: Մարդասպանի՞ն, գողի՞ն, աւազակի՞ն, կոյսեր պղծողի՞ն: Եթէ ներելը լաւ է, թո՛ղ պատժական օրէնքն ալ պատիժներ չանօրինէ ոճրագործին: Այդ [illegible] դէմ ազդու պատիժներ ի գործ չդնելը ապօրինութիւն է, տարապարտ տալ, քաջալերել կը նշանակէ զանոնք: Կ'առարկեն թէ իրենք Տէրութեան եւ երկրին ծառայած են: Լսեցէ՛ք կոկորդիլոսի արցունք թափողներուն: Գիւղերու տիրանալով՝ երկրագործը թշուառացնելը Տէրութեան եւ երկրին ծառայե՞լ է. հարս եւ աղջիկ առեւանգելը երկրին պատիւը պաշտպանել է: Մնա՞ց տուն մը առանց հարստահարութեան, Հայ մը՝ առանց բռնաւորի, խոշտանգումի եւայլն: Ո՞ւր են մեր չէն գիւղերը, ինչ եղան մեր անասունները, շարժական եւ անշարժ կալուածները: Բոլոր այս աղէտներուն, դժբաղդութեանց պատճառ եղողն ու ընողը քիւրտ պէյերու եւ աղաներու կործանարար ձեռքը եղաւ: Ինչպէս մեռնիլ սեւ բախտները մեր նահապետական չէն օճախին, որ հարիւրաւոր մարդիկ կը հիւրընկալէր: Ո՞ւր գտնենք մեր երիտասարդ եւ թարմ ուժը, որուն արիւնը, այսօր, Սասունոյ ոճրոյն առջեւ վաշերուն եւ մարդասպաններուն համար պատիժ կը պահանջէ: Եթէ ձեր արդարամտութեանը գեղեցիկ արդիւնքը մեր աւաններու մէջ չգայ հարստահարուած ժողովրդի վիճակը ամոքելու, կորսուա՛ծ ենք...: Ձեր գործը պիտի ըլլայ զինաթափ ընել Քիւրտերը, հեռացնել ցեղապետները հայ գիւղերէ, աքսորել, վերադարձնել գրաւուած ագարակները եւ փոխարինութիւն տալ վնասուածներուն...:

Ա. ՄԻՆԹԻՐԵԱՆ

ԽՕՍՈՒՐՏՈՒՔ

Ոչ յաղթական կամարներ, ոչ [illegible], ոչ դրօշակ, ոչ նուագածութիւն եւ ոչ իսկ... չոր Ծիծեռնակ մը:

Ազգասէր տան հարս գացող աղջկան պէս, անշուք կերպով ներս մտայ Պոլիսէն:

Հիմայ հասկցայ թէ հանդիսական ցոյց մը արժանի ըլլալու համար քառասուն օր բանտ կեցած ըլլալս բաւական չէր:

Եթէ ժամանակին ատիկա գիտնայի, այն ատենուան դատաւորներէն կը խնդրէի որ փոխանակ երկու անգամ քառասուն օրի... հարիւր մէկ տարի տային ինծի:

Այսօր բարեկամներս, հանդիպողներս եթէ բան մըն ալ չըսէին՝ գոնէ... երեսփոխան կ'ընտրէին զիս:

Հազար ու թէ հարիւր [illegible] վերջն առաջ բանտարկութիւնը ամօթ մըն էր, [illegible] մը:

Անկէց ի վեր աշխարհք փոխուեցաւ եւ կը տեսնենք հոր թէ բանտարկութիւնը միակ ճամբան է եղեր որ մինչեւ պառլամենթին սանդուղներուն առջեւը կը տանի զմարդ:

Հիմայ կ'անիծեմ հոր դատաւորներս... շատ խիղճ ունեցած ըլլալնուն համար:

Քիչ մըն ալ յանցանքը նաւապետինն է, եթէ չխաթը կ'ուզէք:

Ինչ կերպով որ դիմաւորուեցայ Ջեբրայ, նորա անգամ չէր կրնար ըլլալ ինծի համար անշուշտ:

Սնահաւատի պէս պզտիկ՝ ահագնօրէն մեծ [illegible] չի կրնալ չափելու չափ միտում չէ:

Բայց գոնէ ձեռքի սեղմում մը. շրթունքի ծայրովը արուած համբոյր մը, օդին մէջ ծածանող թաշկինակ մը, գոնէ գոնէ պզտիկ փունջ մը մանուշակ...

Սանցմէ եւ ոչ մէկը, ոչինչ:

Եթէ ոչ կոտրած, բայց ապահովապէս Բրիտոմի անօթին պէս ճեղքուած սրտով մըն է որ կ'ողջունեմ Պոլիսը երբ մեր շոգենաւը փոր կուտայ քարափին:

Բոլոր ախտակալութիւններուս, իմ անուշ յոյսերուս échafaudageին վերջին պզտիկ [illegible] գլխ երբ կանգ առաւ ծովը ճեղքող մեքենան:

Եւ այդ պահուն, իրիկնամուտի այդ միջոցին մինչայսին մէջէն երեւցող Պոլիսը այնքան աղուոր էր որքան աղուոր կ'ըլլայ նրբահիւս շղարշին ետեւէն ընդնշմարուող թրքուհին:

Ինծի բաւած էին թէ օրն ի բուն «Արե՛ք հայկազունք» կ'երգեն կոր քարափին երկայնքը:

Սալէպ ծախողներուն ձայնը կայ միայն. մէկ մըն ալ շուներուն վայնասունը:

Ասո՞ր համար է որ Պոլիս եկայ, խեղճ տղայ...

Սահմանադրութիւնը քթէս բերնէս եկաւ եւ քիչ մնաց պիտի լայի:

Ազատութեան վրայ եթէ կասկած ունէի, բարեկամներուս սիրոյն վրայ հաւատք կրնայի ունենալ սակայն:

Անոնք ալ պիտի լքանէին եղեր զիս... «Մեկնիլը՝ քիչիկ մը մեռնիլ է» կ'ըսէ Ֆրանսացին: Բուն մահը սակայն հասնիլն է:

Գաղղիոյն ճամբան եղաւ ինծի համար Թոփհանէի [illegible]...:

Եւ կը հասնիմ Արքանոխ:

Բարեկամներ վրաս կը յարձակին եւ կը գրկեն զիս եւ եթէ ոչ զիս խեղդելու չափ բայց գոնէ ամբողջական [illegible] ողջունած օձիքս լզելու աստիճան:

Եւ այս ընդունելութիւնը ամէն բան մոռցնել կուտայ ինծի:

— Մենք քեզի վաղը կ'սպասէինք կոր կ'ըսեն ինծի ամէն կողմէ:

Եւ հանելուկը կը լուծուի:

Ծովագնացութեան տարեգրութեանց մէջ անհախընթաց պատահարի մը զոհ գացած էի պարզապէս:

Աշխարհիս ստեղծման է ի վեր եւ այն օրէն որ շոգին գտնուեցաւ՝ անհնարին բան չէ որ շոգենաւ մը եւ կամ շոգեկառք մը որոշուած ժամէն ուշ հասնի, ինչպէս անտեսուած չէ հօրս մը որ սիրէ կնոջը:

Ինծի պէս անբաղդ, ինծի պէս [illegible] ըլլալու է մ'որ ու զանուի շոգենաւի մը մէջ որ... ժամանակէն առաջ կը հասնի նաւահանգիստ:

Մարսիլիացիներու farceերը նշանաւոր են, անշուշտ գիտէք: Բայց այս գլխուս եկածը ամէնէն հիանալի farceն է որ Մարսիլիացի նաւապետ մը երբեք կրնար խաղալ իր պայմաններուս մէջ գտնուող Հայու մը:

Ե. ԱԼՓԻԱՐ

ԿԱՆԱՑԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մէկ շաբաթուան միջոցով եկան կազմուիլ երկու կանացի կարեւոր Ընկերութիւններ, որոնք անցեալին մէջ ունեցած են իրենց բեղուն գործունէութիւնը: Դպրոցասէր Տիկնանց եւ Ազգանուէր Հայուհեաց իրենց անջատ՝ բայց ուղղամտօրէն համերաշխ գործունէութեամբ պիտի գան վերակենդանացնել իգական սեռի դաստիարակութեան գործը՝ որ երկար տարիներէ ի վեր [illegible] տակ կը կաղար: Այս առթիւ բաւական խնդիր եղաւ նախկին անդամուհիներու եւ համակիրներու մէջ միանալու փափաքը: Քանի որ Մամուլն ալ իր մասնակցութեան բաժինը բերաւ ու ապագային իր դերը պիտի ունենայ անոնց գործունէութեան շրջանին, ուրեմն կ'արժէ որ հասարակութիւնը քիչ մը լուսաբանուի այդ հարցով: Այդ երկու կանացի գործունէութիւնները անջատ բայց զիրար ամբողջացնող, այնքա՛ն մօտիկ, այնքա՛ն սերտ կապով պէտք է զօդուած ըլլան ամէն հայուհիի մաքին ու սրտին որ զանոնք իրարմէ հեռացնելու եւ իրարու դէմ դնելու ա եւ է չարամտութիւն յանցանք մը պիտի ըլլար. պիտի ըսեմ նոյն իսկ բարոյական եղեռն մը. բայց հարկ չկայ որ մտանան. անշուշտ փափաքուածը ուղղամիտ համերաշխութիւնն է:

Հայ ազգը գիտնալու է թէ ինչ են այս երկու Ընկերութիւններու նպատակը: Ազգանուէր Հայուհեաց գաւառներու մէջ ունէր եւ նորէն պիտի ունենայ աղջկանց վարժարաններ. իսկ Դպրոցասիրացը ունէր եւ պիտի հիմնէ իր մասնաւոր վարժարանը մանկավարժական, նախակրթարանով եւ վարժապետանոցով՝ մասնաւոր համեստ ընտանիքներու եւ [illegible] այն հարուստներուն՝ որոնք կը փափաքին Hausfrau կրթութիւն մը տալ իրենց աղջիկներուն. հոս կարծեմ տեղն է ըսել թէ այդ Hausfrau կրթութիւնն է որ իր մէջ կը պարունակէ ճշմարիտ ազնուականութիւնը, սրտի մաքի համբոյրը ազնուականութիւնը. մինչդեռ միւսը կեղծ է, չափազանց ձեւականութեան եւ շռայլութեան ձգտումներու ուղղուած իր figures բայց երբեք faux pas քայլերը: Hausfrau կրթութիւնն է որ պիտի զարգացնէ անձնապահպանութեան բնազդները, բնած առաքինութիւնները, ազնուացնելով ներհակ մոլութիւնները:

Այդ վարժարանին ծայրէն ելած Hausfrau սկզբունքներով ուսուցչուհիներ պիտի երթան գաւառները կրթել իրենց մատաղ եւ [illegible] քոյրերը, եւ Ազգանուէր Հայուհեաց ալ՝ որ պիտի պահէ գաւառներու մէջ վարժարաններ, անշուշտ պիտի փափաքի նոյն Hausfrau կրթութիւնը տալ: Ուրեմն ինչ գեղեցիկ բան այդ երկու Ընկերութիւնները, զիրար ամբողջացնող երկու ներդաշնակ կէսերու պէս: «Դպրոցասէր Տիկնանց» եւ «Ազգանուէր Հայուհեաց» այս անունները մեր հոգիին խօսող, մեր էութեան լարերը թրթռացնող մաքուր յուշեր կ'արթնցնեն. մեր երեւակայութիւնը թռիչ կ'առնէ այդ անուններէն ու մեր միտքը կը թեւածէ, գլխաւորապէս դէպի Դպրոցասէրի աշակերտուհիներ պաշտօնավարած այն գաւառները, ուր մեր պատանեկութեան վերջին ու երիտասարդութեան առաջին տարիները գացինք թողուլ մանկական անուշ ու գեղածիծաղ դէմքերու [illegible] մթնոլորտին մէջ:

Այդ երկու Ընկերութեանց անդամուհիներն ալ կ'արժէ որ, այնքան ճիգերով, իրենց մտքին մէջէն հեռացնեն ա եւ է գէշ [illegible] աղնուապետական չնորհ: Ինչ հարկ ինքզինքնիս խաբել. Կեանքերնիս կը սպառենք. կա՞յ հայ մը որ պնդէ թէ լեռան Զ.էն protoplasma մը կը կէէ իր բջիջներու կենսական գործունէութեան մէջ: Գոյութ դրամին, անիկա ազնուականութիւն կը չնէ առանձին. երբե՛ք: Ինչ կ'արժէ դրամատէր մը առանց մաքի կամ սրտի զարգացումին. ոսկիէ հորթ մը՝ որ գլուխը չպիտի ունենար նոյն իսկ անասունի յագնութիւններէն [illegible] ու բթացած նախկին երկրպագին. այսօրուան սերունդը բաւական միտք ունի թափանցելու այդ ոսկիներու պատուանդանին կեղծող ջոջին մեծամտութիւնը: Բայց տուէ՛ք այդ դրամատէրին գիտակից միտք մը ու ազնուական հրապոյրներով օժտուած սիրտ մը եւ պիտի ունենանք քաղաքակրթիչ հսկայ մը. [illegible] չպիտի ըլլա՞ր պատկերը հսկայի մը, որ մէկ ձեռքը կուտայ մաքի ներկայացուցիչներուն ու միւս ձեռքը գեղեցիկներով փարթամ անհատականութեան մը, ու երազը, հոյակապ [illegible] գաղափարական հզօր մարմինն կ'իրականանայ: Եւ ազատութեան յաղթանակի այս շրջանին է որ հայ կինը պիտի չուզէր իր կորովի ուժերը անձնուիրօրէն, ուղղամտօրէն, վեհօրէն սպաս դնել հայ սերունդներու մտաւորական ու բարոյական բարձրացումին: Հայ կինը գիտակցօրէն, անկախօրէն հաստատուն կռուանի յենած պիտի գայ զանազան ընկերութիւններով, որոնց գլուխը պիտի մնան «Դպրոցասիրաց»ը եւ «Ազգանուէր Հայուհեաց»ը իր բարի, բարոյանուէր տրամադրութիւնները, իր ջղուտ գործունէութիւնը լարել դէպի հայկական զարգացումի մեծատարած գետինը:

Բայց որքա՛ն սխալ պիտի ըլլար կարծել թէ անոնք միմեանց պիտի բերէին յաւագոյն գործունէութիւնը. անհրաժեշտ է որ ունենան իրենց առանձին ընկերութիւնը, caisseը, ինչպէս պիտի ունենան իրենց մասնաւոր պահանջները, զգացումները: Անջատ բան չէ անհամերաշխ. նոյն իսկ պիտի ըսեմ թէ այսպէս շատ աւելի համերաշխ կապ մը կրնան գտնել այդ Ընկերութիւններու անդամուհիները, բաւ է որ զիրենք վարող ուժը ըլլայ գիտակից, անխարդախ ուժ մը եւ ոչ թէ անմաքուր փառասիրութեան մը ոգին, որմէ երկու Ընկերութիւններուն ալ զերծ ըլլալուն պէտք է վստահութեամբ վերաբերուիլ:

Ազգանուէր Հայուհեաց կազմութեան յաջորդ օրն էր. ջերմ Դպրոցասիրաց մը, բարոյապէս չէզոք Հայուհիներու խօսելով Ընկերութեան առաջին նիստին եւ անոր վերակազմութեան վրայ, կ'ըսէր. «Ահա կը կազմուի «Ազգանուէր Հայուհեաց»ը եւ քանի մը օրէն պիտի ունենանք «Դպրոցասիրաց»ը. ալ ամէն Հայուհիի պարտականութիւնը պիտի ըլլայ ուժ տալ, նպաստել հաւասարապէս այդ երկու օգտակար Ընկերութիւններուն. մեզի կ'իյնայ ցուցնել թէ գիտենք ազնուօրէն գործել, են.»: Այս ոգիով կը խօսէր, չանջատելով իրարմէ կրթական պահանջներ լրացնող այդ Ընկերութիւններուն վարկը. եւ այս ոգին պէտք է ըլլայ ամէն գաղափարական գործիչի, առաքելաշունչ մէջ, ներգործող ուժը. այն ատեն միայն հայ կինը իրաւունք պիտի ունենայ գիտակից, ազնուամիտ յարգանքի, որու պէտք է ձգտի մաքի ու սրտի տէր սրոշ [illegible] հաստատակամութիւն մը:

ՅՈՒԼԻԱՆԷ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՄԷՋ

Ընկեր Բարսեղ Շահպազի Բ. ատենախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Դշ. օր, կիներու խուռն բազմութեան մը առջեւ, վեր առնելով անոնց դերը մարդկային ընկերութեան մէջ, անհատական պարտքերու եւ իրաւանց մասին անոնց ունենալիք որոշ ատեհամաչափը գծելով: Յետոյ ծանրանալով անոնց մտաւորական զարգացման վրայ, ասպէս ամփոփեց. «Ընկերական վերքերու ախտաւորութեանց եւ մեծաւոր յառաջխաղացութեանց մէջ կիներուն պատասխանատուութիւնը շատ ծանր է, քանի որ անոնք կոչուած են ապագայ մարդը պատրաստել: Ցաւալի է որ հետաքրքրութիւն եւ եռանդ մեռած են այսօր մեր կիներուն մէջ, բայց ի՛նչ ըսել փոքրամասնութենէ մը որոնք իրենց մտաւորական ու ընկերական առաւելութիւններով յեղափոխական գործերու մէջ իրենց արժան տեղն ունեցած են ճի՛շդ քովիկը այն այրերուն՝ որոնք [illegible] հետաքրքիր աչքերով կը դիտեն այդ քաղաքակրթ կիներուն յանդգնած փոքրամասնութիւնը: Յանդգնութիւնը ըլլանք, ըսելու համար թէ կիներն այլեւս կարծուածին պէս վաճառքի նիւթ չեն եւ հաճոյքի կործելոյ այդ գրասանները երբեմն շատ աւելի կ'արժեն քան [illegible] այրերու [illegible] մը որ իր սասրին կամ անտարբեր վիճակով արհամարհանք ու զզուանք կ'ազդէ այսօր: Հանեցէ՛ք ձեզմէ համակամութեան այդ ցաւալի բնազդը եւ ներարկեցէք ձեր մէջ յեղափոխութեան անուշ հիւթերը, որպէս զի

"ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(14)

Ե.
ԱՇՏԻՇԱՏԻ ՎԱՆՔԸ

Ամէն տարեմուտի սկզբում Հայաստանը կատարում էր այդ քաւութիւնը, մկրտուելով Արածանիի սուրբ ջրով: Ամէն տարեմուտի սկզբում Հայաստանը կատարում էր եւ սիրոյ այդ սուրբ խորհուրդը, Աստղկայ տաճարին աղաւնիներ ձօնելով:

Բայց այդ աւանդութիւնը շատ հին էր եւ աւելի հին, քան թէ ժամանակների սկիզբը:

Երբ Աստուած մաքրեց մեղաւոր երկիրը ջրհեղեղով — այդ համաշխարհական մկրտութիւնից յետոյ, Հայոց Նոյ Նահապետը առաջինը եղաւ, որ Նաւասարդի սկզբում, Արարատ լեռան գագաթից թռցրեց առաւօտեան սիրոյ աւետաբեր աղաւնին: Յետոյ, դուրս գալով տապանից, նոյն լեռան ստորոտում մատոյց հաշտութեան առաջին զոհը: Ծերունի նահապետի աւանդապահ որդին, Սեմը, Արարատից գալով Տարօն, եւ բնակուելով Սիմ լեռան ստորոտում, նուիրագործեց խորհրդաւոր աւանդութիւնը:

Անցան դարեր, անթուելի շատ դարեր, այդ աւանդութիւնը կատարւում էր Հայոց աշխարհում, մինչեւ նոյն աղաւնին յայտնուեցաւ Յորդանանի ջրերի վրայ:

Նոյն աւանդութիւնը սրբագործեց հեթանոս Հայաստանը Վարդավառի տօնախմբութեամբ: Նոյն աւանդութիւնը սրբագործեց եւ քրիստոնեայ Հայաստանը դարձեալ Վարդավառի տօնախմբութեամբ:

Այդ բոլորը գիտէր Սամուէլը, այդ բոլորը անցնում էր նրա մտքից, որպէս ազգային անմոռանալի յիշողութիւն:

Այն օրից, երբ Սամուէլը գնում էր Աշտիշատի վանքը, եօթանասուն տարի առաջ, երկու սպիտակ ջրիներ Տարօնի միջով տանում էին մի ծածկուած կառք: Հայոց երկրի վեց նշանաւոր իշխաններ, ձիաների վրայ նստած, շրջապատել էին այդ կառքը: Դրանք էին՝ Հաշտենից իշխանը, Արծրունեաց իշխանը, Անձեւացեաց իշխանը, Անգեղ տան իշխանը, Սիւնեաց իշխանը եւ Մոկաց իշխանը: Կառքի ճակատին, որպէս սրբազան դրօշակ, փայլում էր մի արծաթեայ խաչ: Նրա առջեւից գնում էր Հայաստանի Լուսաւորիչը, երկար սեւ եւ անթափանցելի քօղով ծածկած: Իսկ ետեւից գալիս էին վեց իշխանների զօրքերը՝ թուով 5080 հոգի: Այդ քրիստոնէական հոգեւոր զինուորութիւնը՝ խորին սրբազան ոգեւորութեամբ՝ անցնում էր Տարօնի միջով, եւ որտեղից անցնում էր, թողնում էր հեթանոս շրջակայքի վրայ ահ եւ սարսափ: Կառքը տանում էր իր մէջ այն սրբութիւնները, որ Լուսաւորիչը բերել էր իւր հետ Կեսարիայից:

Դեռ առաւօտը նոր էր լուսանում, երբ կառքը անցաւ Արածանին եւ մօտեցաւ Քարքէի բարձրութիւններին: Այստեղ երկու սպիտակ ջրիները կանգ առին եւ այլ եւս առաջ չը գնացին:

Բայց կառքի մերձենալը անհեղ սոսկումով ազդեց լեռների վրայ եւ գիշատիչ անտառի խաղաղութիւնը վրդովուեցաւ: Հայոց տաճարների սպասաւորները զայրացան եւ կատաղած քուրմերը խումբերով դուրս վազեցին տաճարներից: Մի քանի ժամուայ մէջ Արձան քրմապետի, նրա որդի Դեմետրէի եւ Մեսակէս քրմապետի դրօշի տակ հաւաքուեցան 6946 հոգի, որոնք բոլորը քուրմեր եւ մեհեանների սպասաւորներ էին: Սկսուեցաւ արիւնահեղ կռիւը — քրիստոնէութեան եւ հեթանոսութեան կռիւը:

Սրբազան անտառի խորքերից, որպէս մի հսկայական որջնանոցի միջից, դուրս խուժեց թագնուած զօրութիւնը եւ բռնեց լեռների բոլոր անցքերը ու բոլոր բարձր դիրքերը: Արձան քրմապետը զինուած էր եւ նրա որդին: Հայր եւ որդի [illegible] եւ նախատական խօսքերով մեղադրանքներ էին հրաւիրում Հայոց իշխաններին, որ կռւում էին հայրենի աստուածների դէմ: Շատ քուրմեր այնպիսի նեղ դրութեան մէջ դրեցին Հայոց իշխաններին, որ Մոկաց իշխանը ստիպուած եղաւ Լուսաւորչին փոխել Մամիկոնեանների Օղական ամրոցը, որ թշնամու ձեռքը չընկնի: Փոխելու միջոցին Լուսաւորիչը իւր Կեսարիայից բերած սրբութիւնները թաղեց անտառի մէջ, մի անյայտ տեղում:

Կռիւը տեւեց մի քանի օր եւ մի քանի շաբաթ, մինչեւ Հայոց իշխանները նոր զօրութիւն ստացան: Յաղթութիւնը մնաց քրիստոնէութեան կողմը: Արձան քրմապետը, նրա որդի Դեմետրէն եւ Մեսակէս քրմապետը ընկան պատերազմի դաշտում, սուրը ձեռքում, հերոսի պէս: Ընկան քուրմերից եւ 1038 քաջեր: Քարքէ լեռան սքանչելի տաճարները կործանուեցան... Հայոց արհեստի եւ ճարտարապետութեան գեղեցիկ գործը ոչնչացաւ...

Եւ մեծագործ մեհեանների հարստութիւնը Հայոց նոր խաչակիրների տրամադրութեան առարկայ դարձաւ:

Ոսկին, արծաթը, մարմարիոնը հեշտ էր կործանել, բայց այն զգացմունքը, որ միացած էր ժողովրդի սրտի եւ հոգու հետ, այն հաւատը, որ նա ունէր դէպի իր հայրենական աստուածները, — դրանք դեռ մնում էին եւ մնացին շատ դարեր այդ կործանումից յետոյ: Սուրը եւ հուրը չը կարողացան ոչնչացնել նրանց: Կրօնը փոխուեցաւ, բայց ժողովրդի վաղեմի սովորութիւնները մնացին:

Դրանք այն տաճարներն էին, որտեղ Նաւասարդի սկզբում կատարւում էր Վարդավառի աշխարհախումբ տօնախմբութիւնը: Այդ տօնախմբութիւնը հեթանոսական դարերում կատարւում էր տարուայ մէջ եօթն անգամ, եւ ամէն անգամին թէ Թագաւորը եւ թէ մեծ քրմապետը ներկայ էին գտնւում:

Լուսաւորիչը նոյն տաճարների տեղում հիմնեց առաջին սրբութեան սեղանը եւ Հայաստանի առաջին Մայր եկեղեցին, որ, պահպանելով իւր հին անունը, կոչւում էր Աշտիշատի վանք: Վարդավառի տօնախմբութիւնը փոխեց Յիսուս Քրիստոսի պայծառակերպութեան տօնախմբութեանով: Բայց «Վարդավառի» նախնական սովորութիւնները մնացին: Դարձեալ տարին եօթն անգամ յայտնւում էր այնտեղ հայոց քրիստոնեայ թագաւորը իւր նախարարների եւ հայոց մեծ քահանայապետի հետ եւ բաց էին անում Աշտիշատի վանքի աշխարհախումբ տօնախմբութեան հանդէսը: Դարձեալ զոհեր էին մատուցանում, աղաւնիներ էին թռցնում եւ ջուր էին սրսկում միմեանց վրայ: Դարձեալ կատարւում էին նոյն խաղերը, նոյն մրցութիւնները եւ պարահանդէսները, որ լինում էին հեթանոսական դարերում: Դարձեալ նոյն վարդերը, որ մի ժամանակ զարդարում էին Աստղկայ տաճարը, յետոյ նոյնպէս զարդարում էին Աշտիշատի վանքի սուրբ սեղանը: Եւ այդ տօնը դարձեալ կատարւում էր Նաւասարդ ամսի սկզբում եւ կոչւում էր Վարդավառի տօնախմբութիւն:

Այդ բոլոր գիտէր Սամուէլը, այդ բոլոր հանդէսներին մասնակցել էր նա: Ոչ սակաւ անգամ՝ խաղերի կամ մրցութիւնների ժամանակ՝ ստացել էր նա առաջին մրցանակը: Ոչ սակաւ անգամ Հայոց թագաւորը համբուրել էր նրա ճակատը, կատարած քաջութիւնը տեսնելով:

Իսկ այժմ ներկայանում էր մի նոր կրօնական պատերազմ: Արդեօք ինչպէս կը մասնակցէր այդ պատերազմին ժողովուրդը, որ տակաւին մնացել էր իր հին, աւանդական նախապաշարմունքների մէջ: — Այդ միտքը տարակուսեցնում էր Սամուէլին, երբ նա ցած իջաւ ձիուց եւ ոտք դրեց Աշտիշատի վանքի սեամի վրայ:

(Շարունակելի)

«Ամառուան կինը տխուր սանդուած է»ի վարդապետութիւնը ապուշ վարկած մը միայն չէ։ Ամօ՛թ անհամն նկարագրին այն մարդոց որ ձեր վրայ կը ծանրանան՝ ձեր ստացուածքները աւելցնելու չար դատաստանութիւններով, և անոնց կը միան ձեր բողոքներուն, առա՛նց լուրջ դատողութեան և անարդարանքի, տխուր բամբասանքը կը նետեն ձեր ճակտին։ Ջանացէք հասնիլ ձեր դիրքը մարդկային ընկերութեան մէջ՝ ընդունելով թէ այրերու հաւաքոյթներուն մէջ ունիք դուք ձեր ուրոյն աթոռները. ջանացէք մի՛շտ գամուած միայն այդ աթոռներուն վրայ և չտալ պատճառ անարժան այրերու, որոնք միշտ երկիւղած անձկութիւնով մը սխալ դիտեն ձեզ։ Մի՛ ըսէք թէ մենք տկարներ ենք. հասկցող տարրը շատ խոշոր ներողամտութիւն ունի ձեզի նկատմամբ ապագայի սերունդ հնաստեղծներին համար։ Ուրեմն ճշդեցէ՛ք ձեր դիրքն ընկերութեան մէջ՝ անոր բարձրագոյն խաւերը քննելով և բացատրելով, որպէս զի ձեր ծոցերէն ծնող զաւակներուն բացատրէք ու ցոյց տաք այդ բարձրութիւններուն ոլորտը։»

Թո՛ղ ներէ ինձ Ընկեր Շահնազար ըսել թէ կիներու վրայ կատարած իր այս բանախօսութիւնը պարզապէս հիանալի էր խրատներ և նիւթի կրկնակ բարձրութիւններով։ Ընկեր Շահնազար իր այս երիտասարդ տարիքին մէջ կրցած է դնել իր ոտքը արամադրանութեանց և զօրաւոր պատճառաբանութեանց դետնի մը վրայ, ուր այնքան սխալ ունինք ուրիշ նմաններու, մանաւանդ ասկէց վերջ։ Դալով իր վերջին բանախօսութեան—Դաշնակցութեան Ծրագրին և նուազագոյն պահանջներու մասին—Ընկեր Շահնազար երեկոյին, ժամ 11ին, եկեղեցիին մէջ, դարձեալ իրեն յատուկ ու սովորական ճամբով բեմ ելաւ ունկնդիր խուռն հասարակութեան մը առջեւ և շատ գեղեցիկ բացատրեց անոր կարեւոր կէտերը, սապէս սկսելով. «Դաշնակցութիւնն արդէն հրատարակած ըլլալով իր մանաւոր Ծրագիրը, կ'ուզեմ անոր սահմանին մէջ ամփոփ տեսութիւն մը ընել ձեզի, քանի որ կարելի չէ բոլորին համար ուսումնասիրել զայն։ Ընդունինք թէ շատ երկար դարերէ ի վեր դասակարգային տարբերութիւններ, դիրքի կռիւներ ու բաժանումներ միշտ վնասակար յառաջխաղացութիւններով ծանր հետեւանքներ ունեցած են ժողովուրդին համար և աշխատաւորներ իբր գերի անասուններ՝ շահագործուած են անխղճաբար տէրերու կամ նորաներու ձեռքին տակ, երբեմն նպաստաւոր, երբեմն ալ աննպաստ պայմաններու տակ։ Եւ եթէ ժողովուրդը ունեցած է երբեմն գիտակից ինքնամփոփումներ, սաւալի երեւոյթ մըն է ատ միայն։ Քիչ չեն այն արիւնները որոնք պատմութեան էջերը ներկած են բաղձացուած բայց անհետեւանք միացած ազատութեան, հաւասարութեան ու եղբայրութեան կռիւին համար. պատրանքի այդ ձեւը տեւած է ցուցափ հակադրել օժեր իրենց զօրաւոր դիրքին մէջ անխախտ էին։ Շահագործող տարրը՝ միշտ իր շահերուն ի խնդիր՝ կապուած է ազատութեան ո՛ և է գաղափար գործաւոր դասակարգին մէջ՝ իր ախրապետողի ունառակ սանրութիւններով։ Սանոց վնասակար հետեւանքն այն եղաւ որ մարդմեքենաներու համեմատաբար չնչին օրավարձերը միշտ նոյնը մնալով ստիպուած տառելի մը ձեռք առնին իրենն, խեղդելով իր մէջ օրինաւոր բողոքի ամէն շարժում և այսպէս անդամատելով զանոնք, իրենք մնացին որոշ բարձրութեան մէջ։ Ահա առանց ձգտած են դասակարգային կռիւները, ժամանակին պահանջման համեմատ ուելի կամ նուազ յաջողութիւններով։ Եւ որովհետեւ այս մշտաւոր կռիւներուն արդիւնքը ամէն տեսակ համար պատահականութիւններու. Թատր մը պիտի ընէ աշխարհը, ժողովուրդը պէտք է զինուի իր գիտակցութիւնով այս շարժումներուն դէմ։» Այս տեսութիւններն իրենց ընդարձակ ու պատճառաբանուած ձեւին տակ ներկայացնելով՝ Ընկեր Շահնազար ծանրացաւ նուազագոյն պահանջներու, տնտեսական ու քաղաքական յօդուածներու վրայ և խրատեց ժողովուրդը միշտ իր շահերուն ի նպաստ խորհիլ ու գործել, աւելցնելով թէ պէտք է միշտ այդ տնտեսական ու քաղաքական պահանջները նկատի առնել և անոնց արդիւնք միջոցներուն վրայ խորհիլ։

Ցաջորդ օրը տեղւոյս հայաբարեկամին հետ տեսակցութեան մը գացած ըլլալով Ընկեր Շահնազար, իրեն վայել ընդունելութեան միջոցին կ'առաջարկուի ընդհանուր ժողովուրդին ալ յարմար բանախօսութիւն մը ընել և դարձեալ օրուան հրապարակախօսը, Ընկեր Շահնազար, տեղւոյս Թաղապետական պարտէզին մէջ, Եշ. օր, ցորեկուան ժամը 8ին, խօսեցաւ ազգերու համերաշխութեան վրայ, սապէս վերջացընելով. «Ազգերու համերաշխութիւնն է միայն որ պիտի կարենայ բոլորիս բաղձանքները իրականացնել. հակառակ պարագային գործը կը վիժի ի վնաս մեզ ամէնուս։ Ուստի փարի՛նք իրարու և պինդ բռնենք մեր ձեռքերը, յօդուածելով զանոնք անքակտելի օղակներով։» Աւելորդ է կրկնել թէ ներկաները՝ միւթէսարրըֆ պէյի կողմէ ներկայացուցչութիւն մը, հայարական ու զինուորական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ և Թուրք, Հայ, Յոյն ու Հրեայ եղբայրները գոհ ապաւորութեան տակ մեկնեցան։ Այս բանախօսութիւնը հայերէն արտասանած ըլլալով, պատուելի Փանոսեան Խաչէնտէրեան թուրքերէնի թարգմանեց յաջողապէս։

Նիկոմիդիա ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ-ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ
50,000 բառ, ոճ եւ ասութիւն
գիտական եւ այլ կարեւոր բառերու
Ֆրանսերէնով
ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ
Կը վաճառուի կանխիկ 35 ղչ.ի
Կը գտնուի Պալենց գրատուն
10—7

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոնի օսմ. դեսպան Րիֆաթ փաշայի Վեզիրութեան աստիճան տրուելու շարժառիթը այն ջանքը կը նկատուին զորս Րիֆաթ փաշա ըրած է՝ աւելի եւս ամրապնդելու Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնները։ Այդ մասին Կ. Պոլսէն կը գրեն վիեննական թերթերուն.— «Դիտելի պարագայ մըն է թէ բնաւ պատճառ մը չկայ քաղաքական կարեւորութիւն մը ընծայել աստիճանի այդ բարձրացումին, ինչպէս նաեւ զայն առաջ բերող շարժառիթին։ Օտար երկիրներու օսմ. դեսպաններուն գրեթէ ամէնքն ալ Վեզիրութեան աստիճան ունին, միեւնոյնն էր նաեւ Լոնտոնի օսմ. դեսպանին համար, որով հիմա աստիճանի այդ բարձրացումը բնաւ վերաբերութիւն չունի Թուրքիոյ նոր կացութեան հետ։»

ԵԷՄԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Օսմ. կառավարութիւնը պաշտօն յանձնեց Եէմէնցի երկու Շէյխերու, որոնք հիմա Կ. Պոլիս կը գտնուին, իրենց երկիրը վերադառնալով բանակցութեան ձեռնարկել ապստամբներու պետ Համիտտէնի հետ՝ նոյն նահանգին մէջ կատարուելիք փոփոխութեանց մասին։ Վիեննական լրագիր մը կ'իմանայ Կ. Պոլսէն թէ Բ. Դուռը տրամադիր կ'երեւայ Համիտտէնի յանձնելու Եէմէնի փոխարքայութեան մէկ մասը։ Քաղաքական շրջանակներուն մէջ կատարեալ համամտութիւն կը յայտնեն այդ ծրագրին, նկատելով որ այդ կերպով ձեռք պիտի բերուի այդ ազդեցիկ ապստամբապետին հնազանդութիւնը և Պետութեան իշխանութեան ամրապնդումը նոյն նահանգին մէջ որ տասնեակ տարիներէ ի վեր խռովութեան մէջ է ապստամբութիւններով։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ-ԹՈՒՐՔԵՐԸ

ԷՆՎԷՐ ՊԷՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երիտասարդ-Թուրքերու ծանօթ պետերէն Էնվէր պէյ Թակվիմի Սելանիկի թղթակցին հետ տեսակցելով սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Օսմ. Քոմիթէին գործը մինչեւ Սահմանադրութեան հաստատումն էր։ Այն ատենէն ի վեր որ Քոմիթէին մարդերը գործերու գլուխը կը գտնուին, Քոմիթէն օժանդակի դեր միայն կը կատարէ նոյն պաշտօններուն կոչուած այդ մարդոց մօտ։ Անկէ ի վեր Քոմիթէն որ և է որոշում չէ տուած, որով ասոր հակառակող բոլոր կարծիքները և դատաստանները սխալ են։ Ձեռք առնուելիք միջոցները կը բխին ձեռնհաս վայրերէ և Քոմիթէն անոնց ոյժ տալով միայն կը բաւականանայ։ Մեզմէ Իսլամներէս ծայրայեղ միջոց մը մի՛ սպասէք։ Մեր կուսակցութեան մոլեռանդները և Սապահէտտին իշխանին ապակեդրոնացման կուսակիցները մեզի գաղափարակից են։ Սուլթանը մեր վրայ միայն կրնայ վստահ ըլլալ, քանի որ կատարելապէս յարած է ազատական գաղափարներուն։ Մեր մարդերը ունինք Սուլթանին մօտ։»

—Սելանիկի հրամանատար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա ալ սա յայտարարութիւնը ըրաւ Թակվիմի թղթակցին՝ Թուրքիան վերանորոգողներու նպատակներուն համար.— «Մեր հիմակուան ձեռք բերած վիճակին մէջ կ'ուզենք հաստատուն կերպով պահել մեր ունեցածը։ Մեր երկիրը մեզի բաւական է։ Ո՛չ Եգիպտոսի վրայ կը խորհինք, ո՛չ Պոսնա-Հերսէքի և ոչ ալ Արեւելեան Ռումէլիի վրայ, որոնք այլ եւս մերը չեն. կ'ուզենք բոլոր ազգութեանց հետ խաղաղութեամբ ապրիլ։»

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Սոֆիայէն սեպտ. 16/29 թուականով մասնաւոր հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Պուլկար լրագիրները սպառնալից կարգ մը յօդուածներ կը հրատարակեն Թուրքիոյ դէմ։ Տէվնիք և Վէչէրնա Բօշդա թերթերը կը պահանջեն որ Բ. Դրան ընթացքին համար պուլկար կառավարութիւնը վերադարձնէ օսմ. դամիտքը և Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւնները բացարձակապէս խզէ։ Հոս մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Թուրքօ-պուլկար վէճին։ Խնդիրը պարզապէս երկիւղալի հանգամանք մը առած է։ Պուլկարները իբրեւ վերջնագիր մը կը նկատեն Բ. Դրան այն ծանուցագիրը, որով երկաթուղիի վերադարձումը պահանջած է։ Հանրային կարծիքը շատ յուզուած է. կ'ըսեն թէ Բ. Դրան այդ ընթացքը իրենց ազգային արժանապատուութեանը կը դպչի, որով դարմանումը դժուար պիտի ըլլայ։ Զինուորական մարզանքները, որոնք աւելի առաջ ի յարգանս Օսմ. Կառավարութեան չէին կատարուեր, որոշուած է աւելի վերջը կատարել՝ իբրեւ լուրջ ցոյց մը։ Պահեստի զինուորները զէնքի տակ կոչուելով. մէկ մասը իրենց հագուստները հագան։ Ամէն կողմ օսմ. դրօշը և Օսմանցիները կը նախատեն։ Պուլկար նախարարութեան դիրքը խախտած է։ Կառավարութիւնը վարանումի մէջ է. չի կրնար բացարձակ ընթացք մը որոշել։ Իշխանին վերադարձին կը սպասուի անձկանօք, այդ խնդիրները կարգադրելու համար։»

— Պուլկարիոյ Ներքին գործոց նախարարը ծանուցեր է օրագրողներուն թէ Թուրքօ-պուլկար վէճը կարգադրուած է, և թէ Պ. Կէշով իր պաշտօնատեղին՝ Կ. Պոլիս պիտի վերադառնայ, սակայն չէ բացատրած թէ խնդիրը ի՛նչ կերպով կարգադրուած է։ Երկաթուղիներու խնդրոյն համար ալ ըսեր է թէ անկարելի է այլ եւս այդ գիծերը Ընկերութեան վերադարձնել։

— Պուլկարիոյ նախարարապետ Պ. Բոբբիքով Բարիզէն Սոֆիա վերադարձաւ։ Իգտամ սայդ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Ֆէրտինանտ իշխանը, հեռագիր մը ուղղելով Պուլկարիոյ նախարարութեան, յայտարարեր է թէ երկաթուղիին գրաւեալ գիծերը պէտք է Ընկերութեան վերադարձնել։ Հանրային կարծիքը կը քննադատէ Պուլկարիոյ հետեւած ընթացքը։ Իգտամ իբրեւ վերջին լուր կ'իմանայ թէ Պ. Կէշով մօտերս Կ. Պոլիս դառնալով ըստ առաջնոյն իր պաշտօնին պիտի ձեռնարկէ։

— Փիլիպէէն ու Սոֆիայէն երեք-չորս հարիւրի չափ պուլկար ուսանողներ և երեւելիներ Էտիրնէ պիտի ժամանեն։ Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ ծանուցուած է Էտիրնէի կուսակալութեան՝ հարկ եղած հիւրասիրութիւնը կատարելու համար։

— Պետերսպուրկէն հետեւեալը կը գրեն.— «Հոս մեծ կարեւորութիւն մը չի տրուիր այն լուրերուն թէ Պուլկարիա անկախութիւն պիտի հռչակէ. նաեւ կ'ըսուի թէ այդ լուրը հաստատող բան մըն ալ չկայ։ Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ եղած անհամաձայնութիւնները՝ այսինքն Կէշովի միջադէպը և երկաթուղիներու խնդիրը թէեւ քաղաքական հորիզոնը չեն մթագնած, սակայն ամէն պարագայի մէջ դժուարին կացութիւն մը առաջ բերած են։ Ռուսիոյ արտաքին գործոց պաշտօնաթերթին մէջ կը կարծուի թէ այդ անհամաձայնութիւնները բարւոք կարգադրութեան մը պիտի յանգին։ Միայն թէ Պուլկարիա եթէ անկախութիւն հռչակելու նման անհամաձայնութեան նոր ու կարեւոր տարր մը երեւան հանէ, Եւրոպայի մէջ խիստ դառն զարմանք մը պիտի պատճառէ։ Բոլոր տէրութեանց ընդունած ծրագիրը —որ է բարեացակամ ու սպասողական ընթացք մը— անշուշտ պիտի խանգարուի Պուլկարիոյ այդ կարգի մէկ ընթացքովը։ Ո՛չ միայն Թուրքիոյ ու Պուլկարիոյ յարաբերութեանց, այլ Եւրոպայի խաղաղութեան համար վտանգ մըն է։ Լոնտոնի պուլկարական գործակատար Պ. Մինչէվիչ, Արեւելեան Ռումէլիի ժողովուրդէն ըլլալով, ինքզինքը չէ կրցած զսպել և պէտք եղածէն աւելի խօսած է։»

—Վէչէրնա Բօշդա կ'ըսէ թէ Պուլկարիոյ երկաթուղիի պաշտօնեաները ծանուցեր են Պուլկարիոյ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարին թէ երկաթուղիին գրաւեալ գիծերը եթէ վերադարձուին, Արեւելեան Ռումէլիի մէջ գտնուած երկաթուղիի գիծերը ամբողջովին պիտի քանդեն ականներով։ Թանին անտեղի կը գտնէ այս լուրը և կ'ըսէ թէ միտքերը պղտորելու համար միայն երեւան հանուած է։

—Ներքին գործոց նախարար Հաքքը պէյ Թուրքօ-պուլկար վէճին վրայ սա յայտարարութիւնը ըրաւ Տէյլի Թէլէկրաֆի թղթակցին.— «Պ. Կէշովի մեկնումը և երկաթուղիներու խնդիրը զարմանալի ու անբացատրելի երկու խրթութիւններ են։ Ամէն ոք կ'ընդունի թէ Թուրքիա, Պ. Կէշովը արտաքին գործոց նախարարին հացկերոյթին չհրաւիրելով, բացարձակապէս ուղիղ ընթացք մը ունեցած է և թէ Պուլկարիա որ և է պատճառ չունէր երկաթուղիին գրաւումը չարտօնել գործադուլը աւարտելէն առաջ։» Հաքքը պէյ, պատասխանելով Պուլկարիոյ կողմէ անկախութիւն հռչակուելուն կարելիութեանը վրայ եղած հարցումի մը, ըսաւ թէ Պուլկարիա հիմա անկախութեան մը բոլոր առաւելութիւնները կը վայելէ, բաց ի պատասխանատուութիւններէն, որ այնպէս ծանր պիտի ըլլայ։ Յաւելեց թէ իր կարծիքով Պուլկարիա պիտի չուզէ իր ամէնէն մեծ շահերուն հակառակ գործել։ Թղթակիցը հարցուց թէ Թուրքիա ի՛նչ պիտի ընէ, երբ անկախութիւնը հռչակուի։ Հաքքը պէյ պատասխանեց թէ այդ խնդիրը Դիւանը միայն գիտէ։

—Տէյլի Թէլէկրաֆ կ'ըսէ թէ Վիեննայի մէջ համոզուած են որ Պուլկարիոյ անկախութեան հռչակումը մօտալուտ է։

ՏԽՐԱՀՌՉԱԿ ՆԷՃԻՊ ՄԷԼՀԱՄԷ ԵՒ ՊՈՆՊԱՅԻ ԴԷՊՔԸ

Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Սէլամլըքի պահուն Երլտըզի մէջ իբրեւ ռումբ նետող և անոնց գործակից ձերբակալուած անձերը դատ բացած են Նէճիպ Մէլհամէի դէմ, ըսելով որ մասնաւոր յանձնաժողովին կողմէ հարցաքննուելու ատեն տանջանքներու ենթարկուելով խեղճացուած են։ Նաեւ ասոնցմէ մէկը անձնապահ եղած ըլլալով, անոր ալ ժառանգորդները դատ բացած են։ Խնդրարկուները կ'ըսեն թէ Նէճիպ Մէլհամէ բարակ երկաթներ տաքցնելով այրելի վրայ, տանջած մարդուն ամորձիքները այրեր և ոտքին տակ հրաշէկ երկաթներ խոթեր է։ Ասոնցմէ դռնապան Մանուկ տանջանքէն ազատելով երբ երկու մարդոց թեւերը մտած վարի յարկի սենեակները կը տարուէր, վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազ Նէճմէտտին պէյ, նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազ Սապրի պէյ և Հուզուրի երկրորդ դատարանին նախագահ Ալի Րիզա պէյ զայն տեսնելով, բանտարկուած սենեակը գացեր են։ Նէճմէտտին պէյ «սոխ պորեկ»ով խառն ջուրով լուացեր է անոր ոտքը, մխիթարական խօսքեր ընելով։ Խնդրարկուները յայտարարեր են թէ այդ պաշտօնատարները իբրեւ վկայ հրաւիրել պիտի տան։ Բերայի ընդհանուր դատախազութիւնը օրինական հետապնդումի ձեռնարկած է։

ՄԻԼԼԻ ԱՇԻՐԷԹԻՆ ՊԵՏԸ

Տիարպէքիրէն սեպտ. 15 թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Միլլի Աշիրէթին պետ Իպրահիմի ձերբակալուելու համար հիմա Վիրանշեհրի շրջակայքը կը գտնուին Համիտեան Աշիրէթներու պատկանող 8200 հոգի։ Իպրահիմին հետ եղողները, Աշիրէթին պետ՝ Ռամազան աղայի յորդորներուն վրայ, հեռացեր և Սեւերեկի կողմերը գացեր են։ Իպրահիմ հիմա 600 հոգի միայն ունի իրեն հետ։ Վիրանշեհրէն փախուստն ալ անկարելի է, վասն զի Անանիի կողմը երթալու համար հարկադրուած է անցնիլ իրեն հակառակորդ Աշիրէթներու մէջէն. նաեւ սուրիական եզերքներէն ալ չի կրնար փախչիլ միեւնոյն պատճառով։ Իպրահիմի հարստութիւնը և անթիւ ու անհամար ոչխարները Վիրանշէհր կը գտնուին։ Յուսալի է որ Իպրահիմ մէկ քանի օրէն ձերբակալուի։

—Մարտինէն կը հեռագրեն թէ Իպրահիմը հալածելիք զինուորները, հեծեալ ու հետեւակ, քիչ ատենէն ճամբայ պիտի ելլեն։ Մուսուլի զինուորներն ալ հրաման առած են ուղղակի Սինճար երթալու։

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻՆ

Սամոսի բնակիչներուն ներկայացուցիչներուն կեդրոնական մարմինը կողմէ սա հեռագիրը ուղղուած է Իգտամի.— «Անհիմն են այն հրատարակութիւնները թէ Սամոսի քանի մը գիւղախումբերուն մէջ տեղւոյն իշխանին դէմ ցոյցեր կատարուած ըլլան։ Ընդհակառակը, կղզիին երեսուն շրջանակէ բաղկացած գիւղախումբերուն մէջ եայլին Սամոսի իշխանին համար նպաստաւոր մեծ ցոյցեր կատարուեցան. նաեւ գոհունակութիւն և վստահութիւն յայտնուեցաւ անոր կատարելապէս օրինաւոր ընթացքին համար։ Այդ մասին պատրաստուած երեսուն որոշմնագրերը և ուրիշ ստայօդ հրատարակութեանց համար հերքումնագիրները, տեղական թղթապանութեան կողմէ վաւերացուած, Բ. Դուռը ղրկուեցան։ Կղզիին մէջ անհատական ապահովութիւնը ապահովուած է. հանրային անդորրութիւնը ու ապահովութիւնն ալ կատարեալ է։ Ասոր նախընթաց եղած հրատարակութիւնները կը յերիւրուին ծածկելու համար Սոֆուլէի և անոր մարդոց կողմէ գործուած մեծ ոճիրները՝ օսմ. զինուորներուն վրայ զէնք պարպելով, գերի խնկածները սպանելով և ժողովուրդին բռնութեան անձերը մերժելով։ Միանգամայն անհիմն է այն լուրը թէ Սամոսի իշխանը Աթէնքի մէջ զէնք գնելու ձեռնարկած ըլլայ։»

—Բրոսոսու ալ հետեւեալը կը գրէ.— «Անցեալ օր Մեծ-Եպարքոսին այցելող Մետրապոլիտներուն տրուած խոստումին համաձայն մեր առաջուց հեռագիրը (վերը հրատարակուած) զարմանք պատճառեց մեզ։ Մեր առած տեղեկութեանց նայելով, Սամոսի մէջ անցեալ հինգշաբթի սկսեր է Սոֆուլէի և ընկերներուն դատաստանը։ Նախագահի պաշտօնը կը վարէ Թալասինոս էֆ. և ընդհանուր դատախազին ալ Եօրտանիտի էֆ.։ Ամբաստանեալներուն փախուստը արգիլելու համար Քօբասի էֆ. հանիլ տուած է նաւահանգիստը գտնուած բոլոր առագաստանաւերու ղեկերը։ Երէկ Իզմիրէն սա հեռագիրը ստացանք.— «Կառավարութիւնը կը շարունակէ. վկաներուն վրայ ճնշում կ'ըլլայ, որպէս զի ամբաստանեալներուն անհրաժեշտ կերպով խօսին։ Ամբաստանեալներուն ազգականներէն ու բարեկամներէն և Քոբասի էֆ.ի հակառակորդներէն շատերը ձերբակալուեցան։ Կղզիին բոլոր գիւղախումբերուն մէջ խռովութիւններ ծագեցան։» Այս հեռագրին վրայ այլ եւս հարկ չկայ ուրիշ խօսք մը ըսել։ Սամոսի մէջ արիւնալի դէպքեր մօտալուտ են։ Մենք ուզեցինք կառավարութեան տեղեկութիւն հաղորդելով այդ դէպքերուն առաջքը առնել, սակայն մեր խօսքերուն կարեւորութիւն մը տուող չեղաւ։ Վերջապէս կառավարութիւնը հրամայեց որ դատը յետաձգուի, սակայն հիմակ ալ Քոբասի էֆ. չուզեր հնազանդիլ կառավարութեան հրամանին. դարձեալ կ'ուզէ արիւններու մէջ թաթխել կղզին։ Արդեօք կառավարութիւնը պիտի չհասկնա՞յ այս մարդուն ի՛նչ ըլլալը. միթէ իր պարտքը պիտի կատարէ՞։ Բոլոր յոյն հպատակները կառավարութեան կողմէ այդ մասին տրուելիք հրամանին կը սպասեն։»

Իգտամ կ'ըսէ թէ թշնամական ստայօդ է Բրոսոսի այս հրատարակութիւնը, յաւելլով որ Օսմանցիութեան չի վայլեր Սոֆուլէն բացարձակապէս պաշտպանել։

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թայմզի Պոլսոյ թղթակիցը կ'ըսէ թէ Նիւ-Եորքի մէջ բանտարկուած է Երլտըզի երբեմնի գաղտնի ոստիկանութեան պետերէն Ջիա պէյ, որ Ամերիկա կը բնակէր կեղծ անունով։ Ժէօն-Թուրքերը պահանջած են որ իրենց յանձնուի այդ լրտեսապետը։ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը համակարծիք է այդ պահանջումին։

—Էնճարէ չոգենաւը, ուր կը գտնուի Հիճազի նախորդ կուսակալ Րաղըպ փաշա, երկուշաբթի օրը Ճիտտէէն ճամբայ ելեր է։ Նոյն չոգենաւին մէջ կը գտնուին նաեւ հազարէ աւելի արձակեալ ու հիւանդ զինուորներ, որոնք իրենց ծննդավայրերը կ'երթան։

—Իբրեւ հակակշիռ պահպանողական միութիւններու, Օսմ. Յառաջդիմութեան և Միութեան Քոմիթէին կողմէ որոշուած է Պոլսոյ մէջ հաստատել քաղաքական ակումբներ, որոնք յառաջդիմական նպատակ պիտի ունենան, նախագահութեամբ Ժէօն-Թուրքերու։

—Սաատեթ լրագրոյ տէր Ահմէտ Ֆէյզի պէյի մայրը, որ հիւանդ էր, անցեալ օրը մեռաւ և յուղարկաւորութիւնը երէկ կատարուեցաւ։ Մեր անկեղծ ցաւակցութիւնները կը յայտնենք մեր պաշտօնակցին։

—Կ. Պոլսոյ տէօքմէճիներն ալ գործադուլ ըրին և վարպետներէն հարիւրին քառասուն յաւելում կը պահանջեն։

—Կ. Պոլսոյ Պարսից դեսպանը իր հրաժարականը ղրկեց Շահին։

—Գ. զօրաբանակէն վաշտ մը, անցեալ օրը, Կ. Պոլիս բերուեցաւ։

—Պուլկար կուսակցապետ Սանտանսքի, որ ձերբակալուած էր, Օսմ. Քոմիթէին կարգադրութեամբ ազատ արձակուեցաւ։

—Արարողապետ Կալիպ փաշա հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն։

—Առողջապահական Խորհուրդը որոշեց Սինոպի մէջ հինգ օրուան քարանթինայի և առանձնացումներու ենթարկել Պաթումի և Օտեսայի միջեւ գտնուող ծովեզերքներէն ժամանող նաւերը։ Մաքուր անցագիր ստացող ուղեւորները այդ քարանթինան ստորակէ եղեր, իրենց սահմանուն մէջ բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին թղթապետական բժիշկներու կողմէ։

—Այտընի երկաթուղիին գործաւորները նորէն գանգատ ըրած ըլլալով, հրամայուած է Այտընի կուսակալութեան՝ քննութիւն կատարել և զանոնք թելադրողները երեւան հանելով դատարանի յանձնել։

—Պէյրութ-Դամասկոսի երկաթուղիին գործաւորներն ալ գանգատ ըրեր են։ Կուսակալութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր է։

—Դամասկոս-Համայի երկաթուղիին գործաւորները, որոնք գանգատ ըրած էին, վերսկսեր են իրենց աշխատութեանց։

—Դաւրէժէն սեպտ. 16/29 թուականով կը հեռագրեն թէ քաղաքին ռմբակոծութիւնը սկսեր է։ Թնդանօթաձիգ զինուորները Ռուսերու հրամանատարութեան տակ կը գտնուին։

—Հանրօգուտ շինութեանց Խորհուրդին մէջ խորհրդակցութիւն կը կատարուի Կ. Պոլսոյ, Սելանիկի և Իզմիրի միջեւ հեռաձայնի հաղորդակցութիւն հաստատելու համար։

—Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարար Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ. օրինագիծ մը պատրաստել կուտայ գործադուլներու մասին։

—Ենիքէօյի փաստաբաններէն Արմենակ էֆ. երեսփոխանութեան թեկնածու նշանակուած է։

—Պարսկաստանի մէջ Սահմանադրութիւնը ընդհանուր ուրախութեան մէջ ածուեր է, առանց որ և է միջադէպի։ Հոս Պարսիկները ազատութեան նշանները կը կրեն իրենց կուրծքին վրայ։

— Քաղաքապետութեան պաշտօնատունը, մինչեւ որ նոր մը կառուցուի, ատժամաբար Բեհճէ փաշայի ապարանքը պիտի փոխադրուի, ուր հիմա կը գտնուի Տար-իւլ-Խայրը։

—Զ. Շրջանակի թաղապետական նորընտիր մարմինն կազմութիւնը, ընտրական գործողութեանց մէջ զեղծումներ տեղի ունեցած ըլլալուն համար, նախընթաց օր լուծուեցաւ՝ քաղաքապետական ժողովին որոշմամբ, որ վաւերացուեցաւ ներքին Խորհրդոյ և Եպարքոսութեան կողմէ։ Հետեւաբար ի մօտոյ տեղի պիտի ունենայ նոյն շրջանակի թաղապետական մարմնին ընտրութիւնը՝ օրինաւորութեան սահմանին մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՍՈՖԻԱ, 29 սեպտ.—Պուլկարիոյ նախարարապետին վերադարձը բնաւ չփոխեց պուլկար կառավարութեան ընթացքը՝ երկաթուղիի գիծերու գրաւման խնդրոյն մէջ։ Կառավարութեան հետ յարաբերութիւն ունեցող լրագիրները կ'ըսեն թէ Ֆէրտինանտ իշխանը կատարելապէս համաձայնութիւն յայտներ է պուլկար կառավարութեան ընթացքին՝ թէ՛ երկաթուղիի և թէ Պ. Կէշովի խնդրին մէջ։ Այդ հաւանութիւնը ամրապնդած է կառավարութիւնը՝ իր ընթացքին մէջ չարունակելու։ Այնպէս կը նկատուի թէ այսօր գումարուելիք նախարարաց Խորհուրդին որոշումը այդ միտքով պիտի սրուի՝ այսինքն թէ երկաթուղիի գրաւուած գիծերը բնաւ պիտի չվերադարձուին։

—Լոնտոնի պուլկար գործակատար Պ. Մինչէվիչ հեռագրով Սոֆիա կոչուեցաւ՝ բացատրութիւն տալու Ռոյթէրի ներկայացուցիչին ըրած յայտարարութեանց խնդրոյն համար, Պուլկարիոյ անկախութիւնը հռչակուելու մասին։

ՏՐԷՆԹՕ.—Իտալիոյ ու Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարները՝ Պ. Պ. Տիթթոնի և Իզվոլսքի, այս առտու, երեք ժամու չափ խորհրդակցեցան. յետոյ քաղաքապետութեան պաշտօնարանը գացին, ուր քաղաքապետը ներկայացուց Խորհուրդին անդամները։ Պ. Իզվոլսքի շնորհակալութիւն յայտնեց եղած ընդունելութեանց համար, ըսելով որ համոզուած է թէ իր այցելութիւնը աւելի պիտի ամրապնդէ երկու երկիրներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող բարւոք յարաբերութիւնները։ Կէսօրին սեղան մը տրուեցաւ Պ. Տիթթոնիի ամարանոցին մէջ։ Կէսօրէն երեք ժամ ետքը երկու նախարարները ընդունեցին օրագրողները, որոնց Պ. Իզվոլսքի յայտարարեց թէ պիտի ջանայ աւելի մտերմական հանգամանք մը տալու Իտալիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութեանց։ Պ. Տիթթոնի ալ մաղթեց որ խաղաղութեան գործին համար միասին աշխատակցին երկու կառավարութիւնները։ Քիչ ետքը դաշնային հանդէս մը տեղի ունեցաւ Պ. Տիթթոնիի ամարանոցին մէջ։

—Ստէֆանի գործակալութեան մէկ ղեկավարը կ'ըսէ.— «Այն այցելութիւնը զոր Տէզիոյի մէջ Պ. Իզվոլսքի տուաւ Պ. Տիթթոնիի, և ուր առաջ կարծիքներու բարեկամական փոխանակութիւն մը կատարուած էր, սերտիւր հանգամանք մը առաւ և երկու նախարարներուն անձնական յարաբերութիւնները երկու երկիրներուն քաղաքական յարաբերութեանց համար ալ հաստատուեցան։ Այս տեսակցութիւնը հաստատեց Պ. Պ. Իզվոլսքիի ու Տիթթոնիի տեսակցութիւնները պետական ուրիշ մարդոց հետ՝ արեւելեան խնդրոյն համար՝ Օսմ. Կայսրութեան նոր կացութեանը վերաբերմամբ. նաեւ օրուան կարգին վրայ գտնուող ուրիշ կարեւոր խնդիրներու համար։ Երկու նախարարներուն տեսակցութեան հետեւանքով, Ռուսիոյ ու Իտալիոյ յարաբերութիւնները աւելի մտերմական հանգամանք մը ստացան, վասն զի կատարեալ համամտութիւն մը առաջ եկաւ երկու երկիրներու մասնաւոր շահերուն նկատմամբ, համամտութիւն մը որ կատարեալ ներդաշնակութեան արդիւնքն է երկու նախարարներուն միջեւ, և խաղաղութեան համար ամէնէն նպաստաւոր մտադրութիւններով։ Երկու Պետութիւնները, այդ խաղաղասէր տրամադրութիւններով, պիտի կրնան հաւաքական աշխատութիւն մը գործել միջազգային կացութեան զարգացման վրայ։»

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Վերջին քսանըչորս ժամուան քոլերայէ 222 դէպք և 98 մահ պատահեցան։ Հիւանդանոցներուն մէջ գտնուող վարակեալներուն թիւն է 1833։

ԴԱՒՐԷԺ.— Ռմբակոծութիւնը, որ երեք օր տեւեց պարզին կերպով, ցոյց տուաւ անկարողութիւնը և տկարութիւնը զինուորներուն, որոնք բոլորովին կազմուած են չմարզուած մարդիկ։ Երկու հակառակորդ կուսակցութիւնները Ռուսիոյ հիւպատոսին միջամտութիւնը կը խնդրեն։ Քաղաքին մէջ հացի և ուտելիքի սով կայ, վասն զի Այն-իւտ-Տէօվլէ ներածութիւնները արգիլած է։

ՊՈՄՊԷՅ.— Հայտէրապատի ու Տէքանի մէջ 36 ժամէ ի վեր տեղացող հեղեղանման անձրեւին հետեւանքով, ողողումներ տեղի ունեցան, պալատներուն մէջ ալ տարածուելով։ Մուսի գետին ջուրերը մէկ քանի մեթր բարձրացան։ Կամուրջներ ու հազարաւոր տուներ հեղեղներէն փլելով տարուեցան։ Մարդու կորուստը խիստ շատ է։

ՓԷՔԻՆ.—Թոնկինի մէջ պատուհասէն ժամանակէ 500 մահեր պատահեցան։

ՓԱՐԻԶ.— Այս տեղի սեղանաւորական ու քաղաքական շրջանակներուն մէջ անիրաւ կը նկատեն Պուլկարիոյ պահանջները՝ Ռումէլիի երկաթուղիներուն նկատմամբ։

ՀԵԼԼԷՆ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

ԽԱՆԴԱՎԱՌ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս արդէն գրած էինք, երէկ, ժամը 8ին երեք խոշոր շոգենաւերով մայրաքաղաքս ժամանեցին 1400 Հելլէն զբօսաշրջիկներ, որոնց մէջ կը գտնուին երեսփոխաններ, զինուորական սպաներ, իրաւագէտներ, օրագրողներ, ուսանողներ եւայլն։

Աննկարագրելի են պարզապէս Հելլէն այցելուներուն եղած պատիւներն ու խանդագին ընդունելութիւնը։

Առտուն կանուխէն արդէն Ղալաթիոյ քարափը ծայրէ ի ծայր լեցուած էր ամէն ազգէ երկսեռ անթիւ անհամար ժողովուրդով, մեծագոյն մասամբ Յոյն։ Բոլոր կղզիները օսմանեան, հելլենական և ամէն ազգի դրօշներով ու դափնիներով զարդարուած և արտասովոր բազմութեամբ լեցուած էին։

Բազմաթիւ շոգենաւերով ու շոգեմակոյկներով հազարաւոր հետաքրքիրներ բաց ծովուն վրայ մինչեւ Այ-Սթէֆանոյի կողմերը գացած էին։

Երբ Հելլէն այցելուներու շոգենաւերը քարափին մօտեցան, քարափին մէկ ծայրէն միւսը, ինչպէս նաեւ, կամուրջին ամբողջ երկայնութեան վրայ խռնուած անհամար հազարներով ժողովուրդը սկսաւ համակրական ցոյցեր ընել, թաշկինակներ, դրօշներ ու գոյնզգոյն ժապաւէններ շարժելով և «զիթօ» գոչելով։ Շոգենաւերէն դուրս ելլելով բոլոր այցելուներն ալ՝ Ղալաթիոյ, Բերայի, Թաթավլայի, Ֆէնէրի, Սամաթիոյ և ուրիշ թաղերու յոյն երիտասարդներէն բաղկացած դրօշակիր պատգամաւորութիւններու առաջնորդութեամբ և նուագներով Բ. Դուռ գացին, իրենց յարգանքները մատուցանելու նախարարութեան և շնորհաւորելու Օսմ. Սահմանադրութեան հաստատումը Թուրքիոյ մէջ։ Պիտի այցելեն նաեւ Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Պատուոյ Քոմիթէին, Յունաց Պատրիարքին եւայլն։ Մանրամասնութիւնները վաղուան թիւով։

ԱԶԱՏ ԹԱՏՐՈՆ

Մօտ օրէն Բերայի մէջ պիտի ներկայացուի լալագին թատերախաղ մը՝ Վիքթոր Հիւկոյի Թագաւորին Զբօսանքը, որ երկար ատենէ ի վեր փորձի ենթարկուած է Ազատ Թատրոնի վարիչներուն կողմէն։ Թատերախումբին գլխաւոր դերասաններն են Պ. Պ. Ենովք Շահէն, Աչոտ Մատաթեանց, Յ. Շահին, Տ. Նաշխեանեան, Ն. Փորթուգալ և ուրիշ կարգ մը սիրող դերասաններ։ Դերասանուհիներն են Պէնէմէճեան արուեստագէտ ամոլին կրտսեր աղջիկը՝ Օր. Էլիզ Պէնէմէճեան, որ հակառակ իր թարմ տարիքին, կրցած է լաւ դիրք մը շահիլ օսմ. բեմին վրայ։ Օրդ. Պերճուհի Յակոբեան և Գոհարիկ եւս կ'անդամակցին, որոնք երկար ատեն հեռացած են թատրոնի կեանքէն։ Սոյն թատերախումբը, իր նոր կազմակերպութեամբ, յոյս կը ներշնչէ յարատեւութեան, եթէ թատերասէր հանրութիւնը իր հովանին քաջալերանքը չզլանայ։

ԹԱՏՐՈՆ ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ
ԹԵԲԷ ՊԱՇԸ
Տնօրէն՝ ՍԹԱՎՐՕ ԲԱՐԱՏՕՐՈՒԼՕ

Օսմ. Ազգային Խումբէ բաղկացեալ է մասնաւորապէս ամթէօրներէ։ Ռամազանին հինգերորդ Եշ. (այս գիշեր) ժամ 3ին դոյդ Միացեալ իր առաջին ներկայացումը պիտի տայ

ԻՆՉՊԷՍ ԵՂԱՒ
Թատերախաղ 3 արար և մէկ պատկեր
Հեղինակութիւն ՔԵԱԶԻՄ պէյի
ԵՐԿՈՒ ՎԱԽԿՈՏՆԵՐ
Ծիծաղաշարժ զաւեշտ մէկ արար
ՊԷՆԿԻԱՆ, Ե. Թօփալեան էֆ. ևն
[illegible] կողմէ

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ

Կ. Պոլսոյ Հայ Մամուլի ներկայացուցիչներուն ժողովը, գումարուած 1908 Սեպտ. 26ին մայրաքաղաքիս մէջ, կարծիքներու մանրամասն փոխանակութենէ յետոյ յանգեցաւ հետեւեալ եզրակացութեան.

ա.) Նկատելով որ Սահմանադրական ազատութենէն յետոյ Մամուլը չի կրնար և պէտք չէ որ մնայ այն անոյժ և լրագրական կոչման անհամապատասխան վիճակին մէջ, ուր կը գտնուէր առաջ, հին անարգ ռէժիմին օրերուն, անոր ճնշման պատճառաւ,

բ.) Նկատելով որ Հայ Լրագրութեան մէջ տիրող բարքերն ու սովորութիւնները՝ չնպաստելով գրականութեան զարգացման, միեւնոյն ատեն մնայուն հարուած կուտան ժողովրդի քաղաքացիական դաստիարակութեան գործին,

գ.) Համոզուած թէ լրագրութեան այս անկերպարան վիճակը կարօտ է հիմնական և շուտափոյթ վերանորոգման.

Ժողովը անհրաժեշտ և անյետաձգելի դատեց ձեռք առնել հետեւեալ միջոցները.

1) Հայ Մամուլի օրկաններուն մէջ մտցնել զգօն քաղաքական և փիլիսոփայական-ընկերաբանական ոգի, և հասուն ուղղութիւն, որուն կատարեալ բացակայութիւնը կը կազմէ մեր Մամուլին ամէնատխուր կողմը,

2) Արմատախիլ ընել օրկաններու, գրուածքներու և բանակռուի մէջ այն անմաքուր և մամուլը ստորնացնող սովորութիւնը, որուն թոյնը տարիներէ ի վեր վարակած է մեր թերթերուն և գրողներուն մեծամասնութիւնը,

3) Այլ և այլ թերթերու և անոնց գրողներուն միջեւ մշակել քաղաքացիական յարգալից յարաբերութիւն, վերջ տալ անձնական անսանձ հայհոյանքներուն և փոխադարձ վարկաբեկման.

4) Խստիւ ջնջել լրագրական շանթաժը, բամբասողութիւնը, անպատկառ չողոքորթութիւնը և այն ձեւերն ու ոճերը որոնք վարկաբեկ կ'ընեն լրագրական արժանապատուութիւնը.

5) Նպաստել հեղինակներու իրաւունքին պաշտպանութեանը, մասնաւոր օրկաններու հաստատման և հրատարակութեան, ինչպէս նաեւ այնպիսի երիտասարդ ու շնորհալի ուժերու զարգացման, որոնց երեւան գալը անկասկած նոր հոսանքներ պիտի մտցնէ մեր մամուլին մէջ.

Ժողովը, կոչ ուղղելով այդ միջոցներուն իրագործութեանը վրայ, համոզուած է թէ լրագրական բոլոր գործողներու միահամուռ և անկեղծ ջանքերով կարելի է նոր ուժ և նոր կերպարանք տալ Մամուլին, որուն առջեւ ներկայ ազատութեան օրերուն մէջ բացուած է լայն և գրաւիչ հորիզոն.

Միանգամայն ներկայ ժողովը պարտք կը համարէ կոչ ընել Կ. Պոլսոյ և գաւառներու թուրք, յոյն, ֆրանսերէն և այլ լեզուներով հրատարակուած թերթերուն՝ նպաստել մայրաքաղաքի ամբողջ Մամուլի մաքրագործման և բարձրացմանը, ստեղծել աւելի մօտ և աւելի անկեղծ յարաբերութիւն այլ և այլ ազգութիւններու պատկանող հրատարակութեանց միջեւ, և պարբերական ժողովներով կամ ուրիշ միջոցներով հանել տեղական Մամուլը այն աննկարագրելի վիճակէն, որուն մէջ կը գտնուի ան, բայց որուն արժանի չէ.

Ասոր հետ միասին՝ ներկայ համախմբումը անխուսափելի և հրամայական կը նկատէ Պոլսոյ մէջ հաստատել Մամուլի միջնորդ ատեան, որուն կոչումը պիտի ըլլայ կարգադրել Մամուլին և անոր գործիչներուն մէջ ծագած բոլոր ընդհարումները և գանգատները, պատւոյ ատեանը համարելով իբրեւ լաւագոյն միջոց՝ երեւան գալիք դատերը լուծելու համար.

Լաւագոյն իղձերէ ներշնչուած ի մասին մեր մամուլի և գրականութեան զարգացման, կոչ կ'ընենք մեր բոլոր ընկերակիցներուն և գրչի եղբայրներուն, որոնք բացակայ են ներկայ համախմբումէն, կամ հեռու տեղեր կը բնակին, գործակցիլ մեզ, նպաստել մեր նպատակի իրագործման, բարձրացնել գրչի աշխատաւորներուն վարկը, և այսպէսով ծառայել այն ժողովուրդին դաստիարակութեան, որուն պէտք է նուիրուին թէ՛ գրականութիւնը և թէ գրողները.

ԱՐԵՒԵԼՔ
Եր. Սրմաքէշխանլեան
Մելքոն Կիւրճեան
Յար. Սանտալճեան
Զարեհ Նեմցէ

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ
Մերժեց ստորագրել՝ համամիտ չըլլալուն համար:

ՆԱՒԻԿ
Գրիգոր Թորոսեան

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՁԱՅՆ
Տիգրան Սիւրմէեան

ՄԱՆԶՈՒՄ
Եր. Տէր-Անդրէասեան
Յակոբ Տէր-Յակոբեան
Գեղամ Բարսեղեան
Սմբատ Բիւրատ
Գառնիկ Թուղլանեան

ՇԱՐԺՈՒՄ
Յ. Ճիվիլիկեան
Ա. Միրզանեան
Յ. Վարժապետեան

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
Տիգրան Արփիարեան
Ռ. Սեւակ
Ենովք Արմէն
Հ. Համբարձումեան
Ս. Ակունի

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ

Խառն Ժողովը գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Տեղապահ Սրբազանին: Ներկայ էին Տ. Տ. Ղեւոնդ և Գրիգորիս վրդ.ները, Աղաեան և Ճէպէճեան քահանաները և Տիրան Աշնան, Տիգրան Մանուկեան և Մկրտիչ Սասսեան էֆ.ները:

1. Ժողովը կարդաց Արդարութեան գործոց Բարձր. Նախարարէն մէկ ծանուցագիրը, որով Բարձրապատուութիւնը կը հաղորդէր թէ Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ հարկ դատուած է որ Հայ գաղթականներու մէկ ցուցակը կազմուի «Մուհաճիր Խասըքէսի»ի կողմէ կարգուելիք պաշտօնեաներու և Պատրիարքարանի ներկայացուցիչներու ձեռքով, որպէսզի անոնք մաս առ մաս իրենց հայրենիքը վերադարձուին պետական ծախքով՝ շնորհուելով նաեւ այս առթիւ պէտք եղած դիւրութիւնները և ընծայուին անոնց պէտք եղած նպաստները՝ մինչեւ որ անոնք վերադառնան իրենց տեղերը, քանի որ Պոլսոյ մէջ առայժմ անոնց յարմար գործ հայթայթելու դիւրութիւն չկայ: Ժողովը իր շնորհակալութիւնը յայտնելով կառավարութեան այս կարգադրութեանը համար և որովհետեւ տարասահմանէն հետզհետէ գաղթականներ կը հասնին և անոնց պատսպարութեան համար յարմար բնակարաններ չկան, որոշեց խնդրել կառավարութենէն որ 4—500 հոգի պատսպարելու չափ ընդարձակ շէնքեր Պատրիարքարանի տրամադրութեան տակ դրուին, ինչպէս նաեւ պէտք եղած օժանդակութիւնները ընծայուին անոնց ապրուստին համար:

2. Սեբաստիոյ առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. Վ. հեռագրաւ հրաժարական մատուցած էր, իսկ միւս կողմէ գաւառական վարչութեան անդամները և ժամուորները նոյնպէս հեռագրաւ կը խնդրէին չընդունիլ առաջնորդին հրաժարականը՝ յայտնելով իրենց գոհունակութիւնը անոր պաշտօնավարութեան մասին: Ժողովը ուշադրութեան առնելով այս հեռագիրները անընդունելի դատեց Տ. Թորգոմ Ծ. Վ.ի հրաժարականը և որոշեց հրաւիրել զինքը շարունակելու իր պաշտօնը:

3. Կարինի առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. վրդ. և Գաւառ. ժողովի անդամները հաւաքական տեղեկագրով մը կը ծանուցանէին թէ՝ ժողովի անդամներէն 14 քաղաքէն և 8՝ թեմերէն ընտրուած երեսփոխանները, հետզհետէ երկարատեւ վիճակաւ մեկնումով և բացակայութեամբ դադրած են պաշտօնէ և նոր ընտրութիւն կատարուած է, կը ներկայացնէին նորընտիր անդամներու անունները: Ժողովը ուշադրութեան առաւ նոյն տեղեկագիրը և ստուգելով անոր օրինաւորութիւնը՝ հաստատեց Գաւառ. ժողովոյ նորընտիր անդամոց պաշտօնը:

4. Գաղատիոյ Գաւառ. Ընդհ. ժողովը տեղեկագրով մը կը ծանուցանէր վիճակին Քաղաք. ժողովին նորոգ ընտրութեան արդիւնքը, յարելով միանգամայն թէ Կրօն. ժողովոյ ընտրութիւն կարելի չէ եղած կատարել, բաւականաչափ թիւով քահանաներ պակսելուն: Ժողովը ուշադրութեան առաւ այս տեղեկագիրը և կատարուած ընտրութիւնը օրինաւոր դատելով հաստատեց: Իսկ Կրօն. ժողովին համար որոշեց հրահանգ տալ որ նոյն ժողովն ալ կազմուի գաւառաց Սահմանադրական Հրահանգին տրամադրութեան համաձայն և ղրկուի տեղեկագիր:

5. Աթէնքի Հայկական Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը հետզհետէ ուղղած գիրերով կը ծանուցանէր թէ եկեղեցւոյ մատակարարութիւնը 6000 դրահմի պարտք մը ունի՝ մեծագոյն մասամբ եկեղեցւոյ շինութենէն մնացորդ և յարելով որ պարտատէրը խստիւ կը պահանջէ նոյն գումարը, օժանդակութիւն մը կը խնդրէր այդ մասին: Տեղւոյն հոգեւոր հովիւ Տ. Երեմիա վրդ. Լիֆօրեան անձամբ եւս ներկայացաւ ժողովին և տեղեկութիւններ տուաւ: Ժողովը ուշադրութեան առնելով խնդիրը Պատր. Տեղապահ Սրբազան Հօր յանձնեց հանգանակութեան յատուկ տոմար մը յանձնելու նոյն մասին հոգեւոր հովուին, եկեղեցւոյն պարտքերու գումարը՝ պատահական բարեսէր ազգայիններու նուիրատուութեամբը հոգացուելու համար:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ (*)

Վերակազմեալ Հնչակեան կուսակցութեան Պոլսոյ Վարչութիւնը՝ կեդրոնական Յանձնախումբի, Կիլիկիոյ, Փոքր-Հայքի, Ամերիկայի, Եգիպտոսի և Պուլկարիոյ ներկայացուցիչներուն հետ խորհրդակցաբար՝ ներկայիս կը յայտարարէ թէ՝

Ա. Թուրքիոյ մէջ սահմանադրական ռէժիմին հաստատմամբ՝ կուսակցութիւնը դադրած է իր գաղտնական-յեղափոխական գործունէութենէն և մտած է քաղաքական գործունէութեան օրինական սահմանին մէջ իբրեւ ազգային-ռամկավարական կուսակցութիւն մը, որ կը մերժէ պետական կազմէն անջատողական ամէն ձգտում և կը ձգտի՝ օսմանեան ազատ-քաղաքացիութեան համահաւասար իրաւունքներու վայելումին մէջ՝ պահպանել և զարգացնել Հայ ազգին պատմական-անհատական ինքնութիւնը, առանց խախտելու անոր ներքին միութիւնը դասակարգային ընդդիմամարտութիւններով:

Բ. Վերակազմեալ Հնչակեան կուսակցութիւնը և Հնչակեան կուսակցութիւնը տարիէ մը ի վեր համերաշխութեան դաշինք կնքած ըլլալով՝ Թուրքիոյ ներկայ իրականութեան մէջ կը շարունակեն գործել համերաշխաբար, Երիտասարդ-Թուրք Կոմիտէներու հետ ալ խորհրդակցական յարաբերութիւններով:

Գ. Վերակազմեալ Հնչակեան կուսակցութիւնը ունի կեդրոնական Յանձնախումբ մը, որուն հասցէն է՝ Միհրան Տամատեան՝ Աղեքսանդրիա (Եգիպտոս): Իսկ Պոլսոյ Վերակազմեալ Հնչակեան Վարչութեան հասցէն է՝ Թառաքճըլար, Մաքիխօ խան, թիւ 25:

Ի դիմաց Վեր. Հնչ. կուսակցութեան
Կ. Պոլսոյ Վարչութեան

Ատենապետ	Ատենադպիր
ՎԱՂԱՆ ԹԵՔԵԵԱՆ	Մ. ՍՈՒՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 16/29 Սեպտ. 1908

(*) «Վեր. Հնչակեան կուսակցութիւն» անունին տակ Պոլսոյ հայ թերթերուն՝ հրատարակուելու համար ղրկուած այլազան ստորագրութիւններ կրող յայտարարութիւններուն վրայ հակասող ու չեզոքացնող հանգամանքը ի նկատի ունենալով, կը խնդրուի նոյն կուսակցութեան կեդր. մարմինէն որ հրապարակային լուսաբանութիւն մը տայ: **ԽՄԲ.**

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՊՈՒԼԱՆԸՔ, 8 Սեպտ. 1908

Ամիս մը առաջ տրուած մէկ երկու անգամ առիթ ունեցայ Պուլանըքի մասին խօսելու Արեւելքի մէջ, այս անգամ նորակազմ ընկերութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ կարեւոր կէտի մը վրայ:

Պուլանըքը գաւառներուն ամէնէն ճոխը ըլլալով ամէնէն աւելի խաւարամիտն ալ է: Հին Միացեալ Ընկերութիւնը հազիւ յաջողած էր Ս. Դանիէլի վանքին ծոցը վարժարան մը հիմնել, որ դժբախտաբար երկար կեանք մը չունեցաւ: Անկէ վերջ, ոչ մէկ կրթական շարժում ունեցած է: Նոյնիսկ գիւղերու մէջ կարելի չէ եղած Տէրտէրի մը յանձնել գոնէ «Խոնարհեցո՛ւ ազգերս»ի մը ուսուցչութեան պաշտօնը, վասն զի կառավարութիւնը բացարձակ արգելք դրած էր վարժարաններ բանալու: Յաւելի է ըսել որ Մուշի և Պիթլիսի նման դաշտը վերջանալուն անգամ փոքրիկ ջանք մը չըրին Պուլանըքը իր անկեալ դրութենէն վեր հանելու: Ինչ պիտի ըլլայ ասոր վախճանը, մինչ շարունակելի է նոյն դրութիւնը այս բովանդակ ալ, երբ կրթական խնդիրը այնքան սուր կերպարանք առած է ամէն տեղ: Միթէ պէտք է դատապարտելի անտարբերութեամբ զանց ընել նիւթապէս և բարոյապէս փճացած այս ժողովուրդին տարրական կրթութիւնը, երբ ամէն գաւառ ճիգ մը կ'ընէ առաջ երթալու:

Ուստի յանուն Ազգին Մանկութեան և նոյն գաւառի ժողովուրդին՝ կ'աղաչեմ նորակազմ ընկերութեան, որ հաճի իր ակնարկը դարձնել հոս և տեսնել թէ ինչ խեղճութիւններ և ողբալութիւններ կան ծածկուած:

Առայժմ Ընկերութիւնը պէտք է հետաքրքրուի կոր գաւառակի քովը գտնուող Ս. Դանիէլի վանքով: Այս վանքը ամէն մասամբ ընդունակ է գիշերօթիկ վարժարան մը պահելու, որովհետեւ ունի բաւական կալուածներ, որոնք անմշակ դրութեան մէջ են և որոնցմէ օգտուելու համար դրամ անհրաժեշտ է:

Ս. Դանիէլի վանքը Պուլանըքի կեդրոնը ըլլալով կրնայ մասնաւորաբար շրջակայ գիւղացիներուն, որոնք ծայրայեղ աղքատ են: Պէտք է գիտնանք որ մանաւանդ Պոլսէն դուրս ազգին պարտքեր կան կատարելիք...

Ի հարկին կրնամ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ հաղորդել, ընկերութեան: Հասցէս... Բաբերդի Մեսրոպեան Վարժարանի ուսուցիչ. Աբիսողոմ Տ. Սարգսեան:

ՊՈՒԼԱՆԸՔՑԻ

* * *

ԴԱՒԱՌՆԵՐԸ գիրեր հասած ըլլալով Պատրիարքարան, թէ՛ մասնաւոր անհատներու և թէ ազգ. հաստատութեանց սեփական հողերու վրայ ժամանակին տեղի ունեցած ապօրէն գրաւմանց մասին, Տեղապահ Սրբազանը յատուկ թագրիրով մը Կառավարութեան ուշադրութեանը յանձնած է այդ հողային խնդիրները:

ԴԱՏԱԽԱԶՆԵՐՈՒ Յանձնաժողովին կողմէ առաջարկուեցաւ Տեղապահ Սրբազանին Պատրիարքարանի շէնքին Դիւանատան մասը յատկացնել գաղթականներու պատսպարութեան: Սակայն դիւրին տեսնելի մէկն է որ այս առաջարկը ինքնին անհեթեթ է, քանի որ Պատրիարքարանի 30ի մօտ պաշտօնեաները անկարելի է Տեղապահ Սրբազանին բնակարանին մէջ տեղաւորել: Արդէն Պատրիարքարանի դիւանական մասը հազիւ ներկայանալի վիճակի մը վերածուեցաւ, մինչդեռ այս կարգադրութեամբ թէ շէնքը անյարմար պիտի դառնայ և թէ խճողում տեղի պիտի ունենայ պաշտօնեաներու բաժնին մէջ:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը նկատելով որ Բէլլիկեան կամ Դուէաք Լիմանի ի պահ դրուած դրամին տոկոսի պայմանաժամը լրացած է, գրով մը դիմած է Պատրիարքարան և խնդրած է որ հարկ եղած ձեռնարկը ըլլայ Դուէաք Լիմանի և անոր տոկոսը աւելնայ և պայմանագրութիւնը նորոգուի: Դիտել պէտք է միեւնոյն ատեն թէ այս դրամին չորս կալուածատէրներէն մէկն Օրմանեանն է իբրեւ այն ատենուան պատրիարք: Այժմ կրնայ Դուէաք Լիմանի վարձատուն անոր ստորագրութիւնն ալ ուզել և խնդիր յարուցանել. հետեւաբար Օրմանեան պէտք է որ Տեղապահ Սրբազանին փոխանցէ այդ իրաւասութիւնը քանի որ ինք այլեւս Պատրիարք չէ և օրուան պատրիարքական աթոռին վրայ գտնուողը Դուրեան Սրբազանն է:

ԿԱՐԻՆԻ Գաւառ. ժողովը ընտրուած և Պատրիարքարանին յայտագրուած է հաստատուելու համար: Նոյն ժողովին անդամներն են հետեւեալները. Տեարք՝ Աղաճան Երիւանեան, Ալիքսան Սաամճեան, Մանուկ Մանկասարեան, Մանուկ Սէմէրճեան, Մկրտիչ Զաքարեան, Մկրտիչ Մանկասարեան, Մկրտիչ Խաչիկեան, Յովհ. Աստուածատուրեան, Յովհ. Հանէսեան, Յովսէփ Ասլանեան, Շաւարշ Բարսեղեան, Սեդրաք Տէր-Գաբրիէլեան, Վահան Տապաղեան, Տիգրան Բուռնեան: Իսկ քննիչներն ընտրուած են. Տեարք՝ Ալիքսան Սիմոնեան, Ալէքսան Ալեքսանեան, Արշակ Բէլճեան, Գաբրիէլ Թէրզեան, Գրիգոր Զարմանեան, Դանիէլ Տէր Խաչատուրեան, Պօղոս Բէնլիկեան:

ԳԱՂԱՏԻՈՅ Քաղաք. ժողովի նորընտիր անդամներն են Տեարք՝ Անդրանիկ Ճէվահիրճեան, Սամփսոն Միքիթարեան, Գրիգոր Գօրալեան, Սեդրաք Բէլօրտեան և Յարութիւն Տօնէլեան:

Գաւառիս առաջնորդը, կը գրեն նոյն տեղէն, պաշտօնանկ եղաւ և հոս կը մնայ դեռ, առանց Պոլիս երթալով բացատրութիւն տալու:

[illegible] ոստիկանութիւնը Պազարի մէջ խուզարկութիւն կատարելով Մալթեփէնոյ փողոց, Ճէրրահփաշան և Կումքափուն, Աքսարայի Մկրտիչ Գրիգորեանը, Բաղչայի Թովմաս Ներսէսեանը, Շուշի գաւառի բնակիչ Մարկոս Մելիք-Շահնազարեանը, Նոր Բայազիդի բնակիչ Սահակ Յարութիւնեանը: Ձերբակալուածներուն քով գտնուեր են անարշիստ քոմիտէներու կուսակցութեան կնիքը, Հնչակեան կուսակցութեան կնիքը և բաւականաչափ գործածուած իրեղէններ:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ վարժարանները որոնք մինչեւ հիմա փակուած էին այլազգի տարրերուն համար, այս տարուընէ սկսեալ պիտի ընդունին հայ, յոյն են. աշակերտներ: Պէտք է Պատրիարքարանն ալ դիմում ընէ և հայ աշակերտներ ընդունիլ տայ Պանկալթըի Զինուորական վարժարանին մէջ: Ալ-խալիամ սարքերու գլխաւոր ուսուցիչները ընդունուած ըլլալով պէտք է որ ազատին պաշտօնէն մինչեւ այն ատեն:

«ՄԻՇՏԱՌԱՋ»ի հայերէնը և մեծանուն խմբագիր Անժէլ Բիրգա պէյ նոյնպէս [illegible] Մաքրիգիւղի Տօսա[illegible] վարժարանի մը դիմաց ընդունած ըլլալով [illegible]:

«ԹԱՒՐԻԶԷՆ» հեռագրուած է Պուրէմէնին թէ՝ տեղւոյն Հայոց եկեղեցիին մէջ, սեպտ. 21ին փառաւոր Հոգեհանգիստ մը տեղի ունեցած է Վրացի կամաւորի մը համար, որ զէնքը ի ձեռին զարնուած մեռած է ի պաշտպանութիւն պարսկական Սահմանադրութեան, ընդդէմ Շահին զօրքերուն: Սեթթար խան և ուրիշ ազատական զօրապետներ 200 հրացանակիր զինուորով ներկայ գտնուեր են Հայոց եկեղեցիին մէջ, հրացաններուն փողերը դէպի վար շրջած: Յետոյ թափօրը գացեր է տեղւոյն մեծ մզկիթը, ուր քարոզիչ մոլլան իսլամներու և քրիստոնեաներու եղբայրակցութիւնը քարոզեր է:

ՊԱԹՈՒՄԷՆ կը գրեն մեզ.— Սեպտ. 9ին Պոլսէն հոս հասան Օսմանցի հիւրեր, թիւով 60-70 հոգի, որոնց մէջ կային Պոլսոյ իրաւագիտական վարժարանէն ներկայացուցիչներ, բժիշկներ և Շէյխ-իւլ-Իսլամի քեռորդին: Դիմաւորելու համար կայարան գացած էին տեղւոյս օսմ. գիմնազիոնի առաջին ու երկրորդ քարտուղարները և հիւպատոսը, Կալիպ պէյ. Նոյնպէս հիւպատոսարանի և գիմնազիոնի բոլոր պաշտօնեաները: Հայ գաղթականութիւններու կողմէն պատուոյ ճաշ մը կը տրուի կայարանին մէջ: Ալպանիացի փաստաբան մը Օսմանցիներն լեզուով բարի գալուստ մաղթեց: Յետոյ Տիար Խնդիրեան Թրքերէն լեզուով ջերմօրէն ողջունեց սահմանադրութիւնը «կեցցէ ազատութիւն» գոչելով: Այցելուներուն կողմէ Գասըմ պէյ, Պաքըրճի երեսփոխան, Օսմանցիներն լեզուով շնորհակալութիւն յայտնեց իրենց եղած փայլուն ընդունելութեան համար: Յետոյ, կառքերու մէջ բազմած, այցելուները գացին օսմ. գիմնազիոնը, ուր ի պատիւ իրենց հացկերոյթ մը տուաւ օսմ. գիմնազ. Սաֆա պէյ, որ զարգացած անձնաւորութիւն մըն է: Գիշերն ալ շքեղ ներկայացում մը տրուեցաւ Ցիրք Սիւսելի ընդարձակ սրահին մէջ, Օսմանցի գաղութին նախաձեռնութեամբ: Թուրքիացի հիւրերը ամէն տեղ գրկաբաց ու սիրալիր ընդունելութեան արժանացան: Ռուսին կառավարութիւնն ալ կը մասնակցէր եղած փառաւոր ընդունելութեան:

⁂ Դժբախտ հայ պատանի մը, Թաթէոս Խաչիկեան, 18 տարեկան, որ ամէնուն կողմէ սիրուած էր հոս, ոճրագործութեան մը զոհ գնաց: Ռուս կոշկակարի մը հետ վէճ ունենալով, դանակի հարուած մը ընդունած էր թոքին կողմէն: Խեղճ պատանին վիրաբուժական ապարդիւն գործողութենէ մը յետոյ հոգին աւանդեց: Ոճրագործը ձերբակալուելով արդարութեան յանձնուեցաւ: Տարաբախտ զոհին յուղարկաւորութիւնը հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ, որուն ներկայ էր Հայ գաղութը գրեթէ ամբողջութեամբ:

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Ընթերցասիրաց Ընկերութեան բաժանորդները երեքշաբթի գիշեր քուէարկութեամբ ընտրեցին «Գործադիր ժողով» մը, որուն անդամներն են, քուէից առաւելութեան կարգով. Տեարք՝ Արամ Մանուկեան, Հմայեակ Շիշմանեան, Գաբրիէլ Տ. Արիստակէսեան, Արտաշէս Սարգիսեան, Գալուստ Յովսէփեան, Ստեփան Արմէնեան, Յարութիւն Աստուածատուրեան, Գրիգոր Սրվանձեան, Ստեփան Թիրլեան:

ԱՅՍՕՐ ժամը 5ին միջոցները Սամսոնէն առաւօտեան շոգենաւով մայրաքաղաքս կը հասնի ծանօթ հեղինակ-ուսուցիչ Դաւիթ էֆ. Ծաչկեանց, որ երեք տարիէ ի վեր Խարբերդ աքսորուած էր: Կը յուսանք թէ գրական և ուսուցչական դասակարգին ինչպէս նաեւ իր նախկին աշակերտներէն ներկայացուցիչներ պիտի փութան ողջունել համակրելի ուսուցչին սրտառուչ վերադարձը:

ՆՈՅՆՊԷՍ երիտասարդ Տիար Գասպար Նահմէլ, որ տասներկու տարի առաջ Պոլսէն ապաստանած էր ընտանիքով, համիդեան ռէժիմի հալածանքներէն ազատելու համար, Պոլիս եկած է: Քանի մը տարիէ ի վեր Սոֆիա հաստատուած էր իբր ճարտարագէտ երկաթուղիի նոր շինուող գիծերու, իր խղճամիտ պաշտօնավարութեամբը գոհ թողլով երկաթուղիի վարչութիւնը: Տիար Նահմէլ Արեւելքի հին ընթերցողներուն ծանօթ է իր յօդուածներով, նոյնպէս աշխատակցած է զանազան հայ թերթերու: Քանի մը օրէն Սոֆիա կը դառնայ և մտադիր է նորէն Պոլիս գալ, վերջնապէս մայրաքաղաքս հաստատուելու համար:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ երիտասարդ բանաստեղծ Միհրան Պարսամեանի մէկ նոր հրատարակութիւնը, Բերզաքեղէն, որուն յառաջաբանը գրած է մեր համակրելի աշխատակիցը՝ Յ. Ալփիար: Սրամիտ երգիծաբանը ինքնատիպ և համով արտայայտութիւններ գրած է այդ փոքրիկ յառաջաբանին մէջ, որ շատ կը տարբերի սովորական և ծեծուած յառաջաբանէ մը: Պարսամեանի բանաստեղծութիւններու հատորը կը պարունակէ ընդամէն 96 հատ ոտանաւորներ: Գինն է 4 ղրշ. և ամէն գրավաճառներու քով կը ծախուի:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ Դպրաց Դասուն ներքին Տնօրէն Խորհուրդը կը հրաւիրէ Դպրաց Դասու բոլոր անդամները ներկայ գտնուելու երաժշտապետ Լեւոն էֆ. Չիլինկիրեանի կողմէ տրուելիք դասախօսութեանց, որոնց առաջինը պիտի սկսի Սեպտ. 18, հինգշաբթի, երեկոյեան ժամը 10ին, և ամէն հինգշաբթի երեկոյ ու կիրակի օրեր, պատարագի աւարտումէն անմիջապէս վերջ: (Ղեկ.)

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ.— Հանգուցեալ Յակոբ էֆ. Ն. Օրչակի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի երեք օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցին իր զաւակները Տեարք Եղիազար Արշակ:

⁂ Հանգուցեալ Տիկ. Յովհաննէս Յ. Թէֆէքեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցին. Տէր և Տիկին Յովհաննէս Տէֆէքեան 108, Միհրան Կ. Խաչիկեան 108 ղրշ:

(Ղեկ.)

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ վերակազմութեան Առժ. Յանձնաժողովը ամսոյս 10/23ին ի նիստ հրաւիրած ըլլալով ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, իր ըրած լրագրական յայտարարութեան համաձայն ձեռնարկեց ներկայ 55 անդամներուն ներկայութեամբ և քուէից մասնակցութեամբ, ընկերութեան ներկայացուցիչներու (հիմնադիր) ժողովի անդամներու ընտրութեանը, 1890ի վաւերացեալ հիմնական կանոնագրի Թ. Յօդուածի համաձայն: Կարգ մը խորհրդակցութիւններէ և վիճաբանութիւններէ յետոյ ձեռնարկուեցաւ ընտրական գործողութեան, որուն արդիւնքով Միացեալ Ընկերութեան ներկայացուցչական ժողովը կազմուեցաւ հետեւեալ 48 անձերէ.— Արտաշէս Փիրղալեան, Արամ Հալաճեան, Արշակ Գաբուքճեան, Արտաշէս Հէքիմեան, Աստուածատուր Հարենց, Արոյ Արտաքեան, Արսէն Արսէնեան (վաճառական), Բիւզանդ Բէշիկեան, Գառնիկ Յովակիմեան, Գառնիկ Սարգիսօֆ, Եղիազար Գարակէօզեան, Զարմայր Ճէմարամաճեան, Լեւոն Բախլիկեան, Խորէն Սիմոնեան, Կարապետ Խորասանճեան, Կ. Կօթօլեան, Կարապետ Բաղդասարեան, Հմայեակ եպս. Դիմաքսեան, Համբարձում Պօյաճեան, Մինաս Չերազ, Մկրտիչ Մանուկեան, Մուշեղ եպիսկ. Սերոբեան, Միրզա Մսերեան, Մարկոս Նաթանեան, Միհրան Մուրատեան, Մելքոն Կիւրճեան, Միհրդատ Նորատունկեան, Մովսէս Շահեան, Յովհաննէս Խօստալեան, Յարութիւն Ճանիկեան, Յակոբոս Ճէճէեան, Յարութիւն Ներկարարեան, Յակոբ Պօյաճեան, Յակոբ Գորեան, Յովսէփ Եսայեան, Յովհաննէս Տէրունեան, Ռուդոլֆ Սամիկեան, Ռոստոմ Ռոստոմեան, Սիմոն Գույսէրլեան, Սարգիս Գնաճեան, Ստեփան Գարաեան, Վաղարշակ Մանուկեան, Վահան Խաժակ, Վահրամ Մարտիրեան, Տոքթ. Թորգոմեան, Տոքթ. Մուրադեան, Տիրան Կիւմիւշկերտեան, Տիգրան Առաքելեան: Քուէներու ստացումը և քուէհամարի գործողութիւնները օրինաւորապէս քօնթրօլ ըլլալով Առժամեայ Յանձնաժողովի կողմէ նշանակուած անդամներու կողմէ, ձեռք բերուած է վերաքննելով արդիւնքը, ուրկէ ինչպէս կը տեսնուի, 29 անդամներ բացարձակ առաւելութեամբ, և միւսները 19ը համեմատական առաւելութեամբ ընտրուած են այն 248 անձերէն, որոնց քուէներ տրուած էին: Սոյն ընտրութեան օրինաւորութիւնը հաստատող այս ամփոփ տեղեկագիրը ստորագրելով առժամեայ Յանձնաժողովս, զայն կը ներկայացնէ Պատ. հիմնադիր-ներկայացուցիչներուն ժողովոյդ ի գիտութիւն:

Դիւան Առժ. Յանձ.
Միացեալ Ընկերութեան

ՁԵԿՈՅՑ

Նախընթաց օր Պ. Երուանդ Թօլայեան իր Կավռօշին մէջ ստորագրած «Արձագանք» մը հրատարակած և ստորագրած էր... Ալ-Փասմա՛ն:

Կը յայտարարեմ թէ այդ գրուածը ԻՄՍ ՉԷ՛ բնաւ, և թէ՛ Պ. Եր. Թօլայեանի բարձր անհարկի կատակ մըն է:

Ա.Լ.ՓԱՍՄԱՆ

ԼԻՍԷ ՆԱՍԻՕՆԱԼ ՖՐԱՆՍԷ
ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆՈՒՀԻ՝ ՏԻԿ. ՏՐՎՕ ՏԸ ՇԱՅՆԵՐ
35, Նեմէթեի փողոց, Բերա

Վարժարանս պիտի վերաբացուի 1908 Սեպտ. 8/21ին: Արձանագրութեան և տեղեկութեանց համար դիմել Լիսէի Տնօրէնութեան, երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը:
15—12

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Սեպտեմբեր 1908

Օսմ. Միացեալ փոխառութեան պարտատոմսը

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ղշ.	101 10½
» ամէնէն վար գինը	»	100 39
» » վեր »	»	101 11
» երեկոյ գոցուեցաւ	»	100 39

Րումէլի Երկաթուղի

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	172 ¾
» ամէնէն վար գին	»	172 —
» » վեր »	»	172 ⅞
» երեկոյ գոցուեցաւ	»	172 —

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
Eau Avellane
ՏՈՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՈՐԻՏԻՍ ՓԱԼԱՇ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պատուաւորուած
Խմբագրէ Լիոնի ԽՐԻՆԷԼԻՒ կողմէ
Արժանի յանձնուած և պատուոյ վկայական ստացած Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին

ԱՎԵԼԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, միրուքին, մօրուքին բնական գոյնը կը վերադարձնէ ամբողջապէս սպիտակած և ամէն երանգներով, և երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով և հիւանդագին թափումին առաջքը առնելով:

ԱՎԵԼԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգեր, սաստկութիւն ալ չունի:

ԱՎԵԼԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կրկին գոյնով է. շագանակագոյն և սեւ: Իւրաքանչիւր տուփի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով:

ԱՎԵԼԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կը ծախուի Բերայի մէջ Գօն Մառէլ, Ղալաթիա՝ [illegible], Թիւնէլի մօտ, Պոլիս՝ Գառաճեան և Բեռերոֆ [illegible] բոլոր դեղատուները, Բերայ Գ. Ա. Օթեան վաճառատունը, Բաղչէ փողոց, Թէքեան (Գադըգիւղ), Գ. Գ. Մուհենթեան, Գարիպէ Մաֆիքեան:

ՄԻԱԿ ՓՈԽԱՆՈՐԴ, Թէօտոր Սթամփաք, Պէօյուկ Թիւնէլ, Թիւ 146: 25—13
Իւրաքանչիւր շիշի գին 25 ղուրուշ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
Բերա, Եէնի փողոց, Թիւ 1

Ուսումնարանին քառասներորդ տարեշրջանը կը սկսի առաջիկայ Սեպտեմբեր 1/14, երկուշաբթի օր:

Օսմ. Սահմանադրութեան դպրոցական հաստատութեանց համար շնորհած ազատութեան ճշմարիտ գաղափարն և բարեկրթական ազգայնութեան յօրան գործածելով և նոր կեանքին ու յառաջդիմութեան նպատակայարմար պէտքերն ալ աչքի առջեւ ունենալով, ներկայ տարեշրջանին մէջ օգտակար բարեփոխումներ պիտի ըլլան ի յառաջդիմութիւն հայ մանկութեան:

Արձանագրութեան և մանրամասն տեղեկութեանց համար պատուական ազգայինք կրնան դիմել Տնօրէնութեան, ամսոյս 21, հինգշաբթի օրէն սկսեալ, առաւօտները մինչեւ կէս օր:
10—9 (Խնամակալութիւն)

THE GLOBE TROTTER SHOE

ԼԱՒԱԳՈՅՆ
ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ,
ԱՐԱՆՑ,
ԿԱՆԱՆՑ
ԵՒ
ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ
ԳՏՆՈՒԻՆ
ԹԻՔԻՆՔ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
50—47 ԴԱԼԱԹԻԱ

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԼՍԿԻԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ ԽԱՆ
Կեդրոն գիտական, վիպական, դպրոցական եւ մանկավարժական ամէն տեսակ գրքերու:
ԸՆՏԻՐ ՏՊԱԳ. ՎԻՄԱԳԻՐ ՈՒ ՏՊԱԳԻՐ
Այցետոմս, ծրարաթուղթ, ճաշացուցակ, պահարան, վկայական, վիճակացոյց, բաժնետոմս, պարտամուրհակ եւն. եւն.
Յանձնարարութեանց առաքում օրը օրին ու ճշմարտութեամբ:
Գործառնութիւնք միշտ կանխիկ
20—6

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆ

Ասատ Շահին, նախկին կեդրոնականի աշակերտ, որ Լայբցիկի, Ենայի և Բեռլինի համալսարաններուն մէջ մանկավարժական դասախօսութիւններու հետեւած է, կը փափաքի հայ դպրոցներու, ինչպէս և տուներու մէջ, աւանդել հայերէնի, ֆրանսերէնի, գերմաներէնի, գրականութիւններու, քաղաքային տնտեսագիտութեան և ուրիշ դասեր: Դիմել խմբագրութեան:

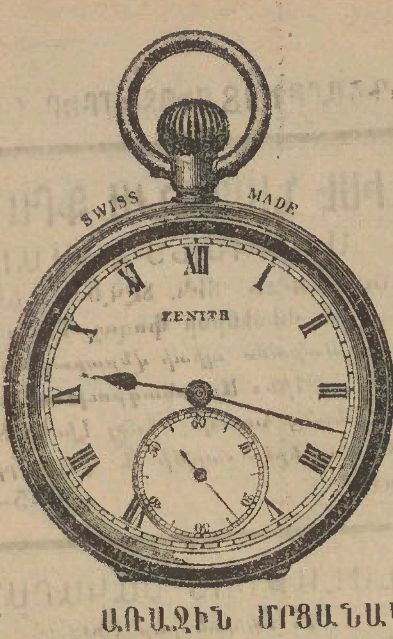

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
Նէօշադէլի Դիտարանին. 1903

ՈՐՆ Է
ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ
ԵՒ
ԱՄԵՆՈՒՍՏ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ
ՄԻԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.

ԶԵՆԻԹ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ՓԱՐԻԶ, 1900

ՈՐՆ Է
ԺԱՄԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՆ ՎՐԱՅ ԳՏՆՈՒՈՂ
ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

Թիւ 16 — ՊՈՀՃԷ ՉԱՐՇԸ — Թիւ 16
Օսօգլի-Հան հաստատութեան դիմաց
Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑԱՆԱԿ
Անդամ Ժիւրիի, Միլան. 1906

Մեր յարգոյ յաճախորդներուն դրականապէս ապացուցանելու համար մեր ԶԵՆԻԹ ժամացոյցին ուրիշ ամէն ժամացոյցներէ ունեցած բացարձակ առաւելութիւններ, վերոյիշեալ երեք յաջողութիւններէն, այսինքն նրբախնամ յօրինուածք, տոկունութիւն եւ բարձր ճշդութիւն (haute précision), միայն մէկ իսկ փճացող ԶԵՆԻԹ ժամացոյց մը երեք գնորդներու կողմէ մեզ վերադարձուի, պատրաստ ենք վճարելու փոխարժէքը, առանց ո եւ է առարկութեան: 50—19

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿԸ

Ազդ.— Օսմ. Առեւտրական Սենեակին մէջ արձանագրուած վաճառականներուն ու սեղանաւորներուն կը ծանուցուի որ անոնց կողմէ ընտրուելիք 10 ընտրողներու ընտրութիւնը պիտի կատարուի ամսուս 23 (Ն. Տ.), երեքշաբթի օրը, համաձայն Սենեակի Կազմական կանոնագրի 3րդ յօդուածին, ընտրելու համար Սենեակին քառորդօրս անդամները: Քուէները անձամբ պէտք է բերուին կամ ղրկուին ժամը 3էն (Ը. Թ.) սկսեալ, եւ քուէատուփը պիտի բացուի ժամը 6ին: Քուէթուղթ պիտի ղրկուի այն վաճառականներուն եւ սեղանաւորներուն, որոնք արձանագրուած են, իսկ անոնցմէ անոնք որ նամակ չեն ընդունած, կը խնդրուի Առեւտրական Սենեակ դիմել, եւ իրենց քուէթուղթերը պահանջել, քուէարկութեան իրաւունքնին ի գործ դնելու համար:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Ազդ.—Տնօրէնութիւնս կը ծանուցանէ թէ Ռամազանի ամսին, առժամանակեայ կերպով և իբր փորձ, վեց կառախումբ պիտի բանեցնէ սոյնպէս.—

Մասնաւոր կառախումբ թիւ 653
ԲԷՆՏԻՔԷՆ-ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ

		Ժ.	Վ.	Գիշեր
Բէնտիք	Մեկնում	1	31	»
Գառթալ	»	1	39	»
Մալթէպէ	»	1	49	»
Պօսթանճըգ	»	1	57	»
Էրէնքէօյ	»	2	04	»
Կէօզ-Թէփէ	»	2	08	»
Ֆէնէր-Եօլու	»	2	12	»
Գըզըլ-Թօբրագ	»	2	15	»
Հայտար-Փաշա	ժամանում	2	23	»
» »	մեկնում	2	30	»
Կամուրջ	ժամանում	2	50	»

Մասնաւոր կառախումբ թիւ 655
ՊՕՍԹԱՆՃԸԳԷՆ-ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ

Պօսթանճըգ	Մեկնում	3	58
Էրէնքէօյ	»	4	04
Կէօզ-Թէփէ	»	4	08
Ֆէնէր-Եօլու	»	4	12
Գըզըլ-Թօբրագ	»	4	15
Հայտար-Փաշա	ժամանում	4	23
» »	մեկնում	4	27
Կամուրջ	ժամանում	4	47

Մասնաւոր կառախումբ թիւ 657
ՄԱԼԹԷՓԷԷՆ-ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ

Մալթէպէ	Մեկնում	6	12
Պօսթանճըգ	»	6	20
Էրէնքէօյ	»	6	26
Կէօզ-Թէփէ	»	6	30
Ֆէնէր-Եօլու	»	6	34
Գըզըլ-Թօբրագ	»	6	37
Հայտար-Փաշա	ժամանում	6	45
» »	մեկնում	6	50
Կամուրջ	ժամանում	7	10

Մասնաւոր կառախումբ թիւ 654
ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱԷՆ-ՊՕՍԹԱՆՃԸԳ

Կամուրջ	մեկնում	3	
Հայտար-Փաշա	ժամանում	3	20
» »	մեկնում	3	25
Գըզըլ-Թօբրագ	»	3	33
Ֆէնէր-Եօլու	»	3	36
Կէօզ-Թէփէ	»	3	40
Էրէնքէօյ	»	3	44
Պօսթանճըգ	ժամանում	3	49

Մասնաւոր կառախումբ թիւ 656
ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱԷՆ-ՄԱԼԹԷՓԷ

Կամուրջ	մեկնում	5	
Հայտար-Փաշա	ժամանում	5	20
» »	մեկնում	5	25
Գըզըլ-Թօբրագ	»	5	33
Ֆէնէր-Եօլու	»	5	36
Կէօզ-Թէփէ	»	5	40
Էրէնքէօյ	»	5	44
Պօսթանճըգ	»	5	50
Մալթէպէ	ժամանում	5	57

Մասնաւոր կառախումբ թիւ 658
ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱԷՆ-ԲԷՆՏԻՔ

			Առաւօտ
Կամուրջ	մեկնում	8	15
Հայտար-Փաշա	ժամանում	8	35
» »	մեկնում	8	40
Գըզըլ-Թօբրագ	»	8	48
Ֆէնէր-Եօլու	»	8	51
Էրէնքէօյ	»	8	55
Պօսթանճըգ	»	9	05
Մալթէպէ	»	9	13
Գառթալ	»	9	23
Բէնտիք	ժամանում	9	30

Առանց հաղորդակցութեան շոգենաւեր

Մեկնում կամուրջէն	1	55	Երեկ.
» Հայտար Փաշայէն	9	05	Առաւ.

ԾԱՆՕԹ.— Թիւ 656 և 657 կառախումբերը Մալթէպէի մէջ պիտի հաղորդակցին Բրինկիբօ և Հալքի գացող շոգենաւի մը հետ (Հալքիէն իրիկուան ժամը 5.20ին և Բրինկիբօէն 5.35ին):

Հայտար-Փաշա, 9/22 Սեպտ. 1908
Տնօրէնութիւն

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Յ. Գ. ՄՐՄԸՐԵԱՆԻ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

Ա. Թուրքահայ հին վաճառականութիւն եւ վաճառականք.— Վերջին 150 տարուան Թուրքահայոց վաճառական ու արհեստական պատմութիւնը՝ կենսագրական ծանօթութիւններով, ուր կը յիշուին 500է աւելի Հայ վաճառականք և մեծ արհեստաւորք իրենց գործերով: Գին $12\frac{1}{2}$ ղրուշ:

Բ. Ստուերք հին դէմքերու.— Տասնեակ մը պատմական կարեւոր դէմքերու վրայ ժամանակագրական գրուած մը աշխարհաբառ կուռ և չարադրական ոճով, որ կրնայ նաեւ դպրոցներու մէջ իբրեւ դասագիրք բանաւորդական աշխարհաբառի, գին 5 ղրուշ:

Գ. Հին օրեր եւ Խ. Պ. Միսաքեան.— Օտեանի ու Նուպարեան վարժապետ Խ. Միսաքեանի գրագէտ փիլիսոփային կենսագրութիւնը՝ հանդերձ ժամանակակից պատմական պարագաներով, բանասիրական շատ խնամուած հատոր մը, գին $7\frac{1}{2}$ ղրուշ:

Դ. 19րդ դար եւ Յովհ. Պռուսացի Տէրոյենց.— 19րդ Դարու Թուրքահայոց կրօնական բարոյական ու իմաստասիրական հակիրճ պատմութիւնը՝ հանդերձ Յովհ. Տէրոյենցի կենսագրութեամբ, որ արդի ժամանակաց ազգային խնդիրներու մասնաւանդ կաթողիկոսական խնդիրին վերաբերումով ունի յատուկ կարեւորութիւն. կը պարունակէ նաեւ բարոյական ու կրօնական շինիչ պատճառաբանեալ թելադրութիւններ և փիլիսոփայական տեսութիւններ. գին $12\frac{1}{2}$ ղրուշ:

Կը գտնուին Կ. Պոլսոյ բոլոր գրավաճառներուն և հեղինակին քով: 30 հատէ աւելի խնդրողներու կ'ըլլայ 30% զեղչ (կանխիկ). գրել առ այս հեղինակին հասցէին՝ Կ. Պոլիս Զաքմաքճըլար Յովհ. Աշճեան և Դրլըճեան գրատունները: 2

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կառախումբերու երթեւեկին.
1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ			Կառխմբ. 622 Ժամ. եւ Վայրկ. Առաւօտ
Կայարան			
Գոնիա		մկն.	12 30
Գաշըն խան			1 01
Ջաւմրա			1 45
Արըգ Էօրէն			2 13
Մանտասուն			2 42
Գարաման		ժմն.	3 13
		մկն.	3 28
Սիւտօվա			3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ			4 44
Ալաճա			5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 45
		մկն.	6 05
Պուլկուրլու	իրիկուան	ժմն.	6 20
ԴԱՐՁ			Կառխմբ. 621 Ժամ. եւ Վայրկ. Իրիկուան
Կայարան			
Պուլկուրլու		մկն.	6 35
Էրէյլի		ժմն.	6 53
		մկն.	8 50
Ալաճա			9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ			10 01
Սիւտօվա			10 43
Գարաման		ժմն.	11 07
		մկն.	11 22
Մանտասուն			11 55
Արըգ Էօրէն			12 24
Ջաւմրա			1 —
Գաշըն խան			1 36
Գոնիա	իրիկուան	ժմն.	2 05

50—16

Cie 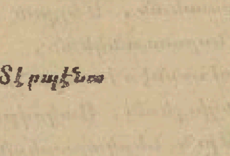 RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱԳՆԱՑ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Սեպտեմբեր

Դշ. 17/30 Ինէպօլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէսօրէն առաջ ժամը 10ին:
Դշ. 17/30 Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին:
Եշ. 18/1 Իզմիր, Պիրէոս և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին:
Եշ. 18/1 Օտեսա. ժամը 4ին:
Ուր. 19/2 Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին:
Շբ. 20/3 Օտեսա. ժամը 10ին:
Շբ. 20/3 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, [illegible] Մերսին, Իսքէնտէրուն, Թրիփօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոռ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա. ժամը 4

50—10

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ
ԼԵԶ. ԵՒ ԱՌԵՒՏՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

Վարժարանիս 11րդ. շրջանն սկսաւ, մեր գիշերօթիկ և ցերեկեայ աշակերտները կը հրաւիրուին վարժարան:

Վարժարանս ունի երեք դասընթացք, Մանկապարտէզ՝ 3 տարի, Նախակրթարան՝ 4 և Ուսումնարան՝ 3 տարի:

Վարժարանիս նպատակն է ուսուցանել վաճառականութիւն և լեզու, կարեւոր ուսմանց և գիտութեանց ճիւղերով միասին:

Ինչպէս յայտնի է, Օսմ. Սահմանադրութիւնը ընդարձակ ասպարէզ կը բանայ Հայ ազգին. ազատ Հայրենիքի ուսեալ ու լեզուագէտ անհատները պիտի գնահատուին պետական-վարչական գործերու մէջ, ինչպէս պիտի քաջալերուին անհատական ձեռնարկներու մէջ ալ:

Ուստի վաճառականութեան, լեզուագիտութեան, վարչագիտութեան և նմանօրինակ ազատական ասպարէզներու համար պատրաստուելու փափաք ունեցող ազգ. կը հրաւիրուին աշակերտել մեր վարժարանին, ուր պիտի վայելեն ընտանեկան խնամք հայկական լուրջ դաստիարակութեամբ:

Վարժարանիս ծրագիրն ու կանոնագիրը ձրի կը ղրկուի փափաքողաց: Դիմել Բագրատունի վարժարան Բերա, Բանկալթի:
Հիմնադիր-Տնօրէն
10—3 ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Ֆրանք
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոս, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրետէ):

Դրամագլուխն և ամբողջ ձգուած դրամին ու արժեթղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 ֆրանքի:

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով: Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ:

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, ինչպէս և արտասահմանի մէջ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանձնաժողովներուն շատ նպաստաւոր կերպով:

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնելու պայմանով: Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ: Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղատուփեր խորշեր, փոքր վարձքերով:

Աւանդի ձեւ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, [illegible] ներբը վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ		3%
Վեց ամսուան	համար	$3\frac{1}{2}$%
Մէկ տարուան	»	4 —
Երկու » և աւելի		5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են: Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին:

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատուփեր բաշխելով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը: Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, [illegible] 5Տ [illegible]: 50—17

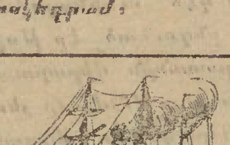

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Փարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Փարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով):

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ:

15 50—9 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

ԲՆԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ
ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱ

VILLACABRAS
EAU MINERALE PURGATIVE NATURELLE
Rue Pomentier — LYON

[illegible] ՁԵՒԸ

Ծանօթ լուծողականներուն մէջ ամէնէն ազդուն է: Դառնահամ չէ, առանց խիթ պատճառելու իր ներգործութիւնը կ'ընէ՝ շատ փոքր ծաւալի մը տակ:

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՉԱՓ՝ մէկ գաւաթ (կամ շշուակին կէսը)
ԹՈՒԼԱՑՈՒՑԻՉ ՉԱՓ՝ կէս գաւաթ

Կը բաւէ ամէն առտու [illegible] գաւաթ մը խմել այս լուծողականէն, պնդութեան առաջքը առնելու համար:

Ամէն դեղավաճառի եւ դեղագործի քով կը գտնուի այս դեղը: 50-47

ԲԼԱՔՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԺՈՒԿԼԱՅԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ

ՍԵՐՊԻՈՅ ԿԱՐՄԻՐ-ԽԱՉԻ ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ

ամէնքն ալ 22 ֆրանքէն մինչեւ 50 ֆրանք կ'արժեն. այս յառաջատուական սակը խնայողական դրամագլուխ մը կը ձեւացնէ: Այդ վճարումէն զատ կրնան մինչեւ 1981 պարգեւաւոր թիրամներու մասնակցիլ: Յառաջիկայ դիռամը տեղի պիտի ունենայ 1908 Հոկտ 1/14ին. մեծ պարգեւն է 200,000 ֆրանք: Այս պարտաթուղթերը, որոնք անվրեպ ապահովութիւն մը կ'ընծայեն, Սերպիոյ ազգային պանքան դրուած 4% սերպիական ռանթերով երաշխաւորուած են: Անոնց չափաւոր գինը նկատի առնելով, աւելի բարձրանալու հեռանկարը կ'ընծայեն, մասամբ բախտաւորութեան մը հետ միասին, շնորհիւ կարեւոր պարգեւներով թիրամներու սրտագ յաջողութեան:

Սերպիոյ Կարմիր-Խաչի պարգեւաւոր պարտաթուղթերը կարելի է գնել [illegible] ՊԱՆՔ [illegible] և ՏԷՕՅՉԷ ՕՐԻԷՆԹ ՊԱՆՔԻ, Բերայի ու Պոլսոյ գործակատարութիւններէն: 25—4

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20ի Կայս. Իրատէով Թողեալ Հասոյթք
ԻԷ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ — Ապրիլ 1908

	ՏՈՒՐՔԵՐ	Խառն հասոյթներ Օ. Ո.	Տարեշրջանի նախորդ ամիսներու խառն հասոյթները Օ. Ո.	Գումար 1908 ապրիլ 30 մայիս 13 Օ. Ո.	Գումար 1908 ապրիլ 30 մայիս 13 Օ. Ո.		Տարբերութիւն 1907ի հետ բաղդատմամբ Օ. Ո.
Վեց Տուրքեր	Ծխախոտ (յետամնացներէ Գանձում)	— —	—		—		—
	Աղ	76964 02	64908 74	141872 76	148857 50	+	6984 74
	Դրոշմաթուղթ	32058 93	33385 54	65444 47	57666 53	+	7777 94
	Ոգելից ըմպելիք	16362 97	20048 72	36411 69	37027 55	—	615 86
	Ձկնարան	4969 67	3579 67	8549 34	7052 89	+	1496 45
	Մետաքս	2598 70	2613 87	5212 57	2556 02	+	2656 55
	Յաւելուածական մաքս 3%	71203 86	60847 09	132050 95	— —	+	132050 95
	Հասոյթք Րէժիէն	— —	187500 --	187500 —	187500 —		—
[illegible]	Ծխախոտ (մենաշնորհ) Րէժիի շահուց մասնակցութ.	— —	— —	— —	— —		— —
	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին մինչեւ 100,000 ոսկի	37821 66	40009 42	77831 08	54748 18	+	23082 90
Զանազան հասուցմունք	Յաւելուած Կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյացեալ 130,000 Օսմ. լիրայով	— —	— —	— —	— —		— —
	Արեւ. Րումէլիի տրկն. հարկէն	12668 86	12668 86	25337 72	25337 72		— —
	Թէսալէքիի տուրք, Մաքսատունէն փինկգր. վճրի.	— —	— —	— —	— —		— —
	Սերպիոյ, Պարատաղի, Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	— —	— —	— —			— —
	Զանազան հասոյթներ	993 40	884 77	1878 17	2834 93	—	956 76
	Գումարներու մէջ դրամներու վանուումէն գոյացած շահ	471 45	399 65	871 10	883 50	—	12 40
	Գանձուն հետ եղած հաշիւ	— —	— -	— —	122 20	—	122 20
	Համագումար	256113 52	426846 33	682959 85	525685 02	+	157274 83

Հասոյթներու վերաբերեալ Ճարտարագործական և մասնաւոր ծախքեր	35692	57	36710	66
Պաշտօնէութեան ծախքեր (կեդրոնատեղի և գաւառները)	45829	89	40938	89
Զանազան ծախքեր » »	5050	48	10901	—
Գաւառներէ մնացորդ. հաշիւներ	395	30	1108	16
Ռէֆթիէ տուրքին եւ տրուելը ծխախոտի Րէժիին	12500	-	12500	
Պետական գանձուն հաշուէն մնացած պահանջ	523	14	—	—
Համագումար	99991	47	102158	71
Զուտ գումար	582968	38	423526	31
«Վերագնուած Րումէլիի երկաթուղիի արժեթուղթերէ» ու ամորթի և պարգեւաւոր պարտաթուղթերէն գոյացած գումարներ	2553	76	28242	72
Պաշանջող հաշիւ ներկայ տարեշրջանի ամօրթիսմանի հաշուէն	33863	36	41694	54
Ընդհանուր հաշ	619385	50	493463	57
Միացեալ Փոփոխեալ Պարտքի ամօրթիսմանի վճարումը	—	..	—	—
Րումէլիի Երկաթուղիի պարտաթուղթերուն ընդհանուր տոկոսներուն վճարումը	87891	97	28893	08
	81754	96	80379	83
Յաւելեալ հասոյթներու հարիւրին 75ի մասնակցութիւն, Կայս. կառավարութեան յանձնուած ի հաշիւ(*)	111006	86	—	—
Սնտուկին մէջ պատրաստ դրամ	338731	71	384190	66
Համագումար	619385	50	493463	57

Ի Դիմաց Վարչական խորհուրդին

Նախագահ
Օ. ՀԱՄՏԻ

Վարչական խորհրդոյ անդամ
ՏԸ ԵԱՆԳՕ

Կ. Պոլիս, 28/10 սեպտ. 1908

(*) Մէջը ըլլալով Գանձու հաշուէն 500 օսմ. ոսկին, որ յատկացուած է Րումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն տոկոսը վճարելու:

(*) Կայս. կառավարութեան եղած առ հաշիւ վճարումները %ին 3 յաւելուածական մաքսին վրայ, պիտի աւելցուին գումարով մը որ պիտի վճարուի մայիս ամսու վերջնական հաշիւներու կարգադրութեան ատեն: Այդ տարբերութիւնը առաջ կու գայ ապրանքներու % 3 մաքսատուրքը ոյնէն վճարուելէն:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Ազդ.— Շիրքէթի Խայրիէ Վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ երկու մեքենայ [illegible] համար կորուած: Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ նուազուրդին, պարտին Վարչական Խորհուրդին ներկայանալ սեպտ. 16 երեքշաբթի օր և 19 սեպտ. շաբաթ օր, ժամը 8ին, հարիւրին 10 դրամական երաշխաւորութեան գումարով մը: Տնօրէնութիւն

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է

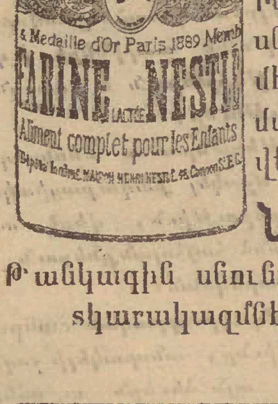

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹԸ
Իւրեան կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն
ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹԸ
Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ տկարակազմներու համար: 50-27

Մ Օ Ս
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նայլօզրիս
Մեֆիս	Էմէյսիս
Րաֆսիս	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարսօն	Ֆայիւմ
Նավարին	Ֆարօս
	Թէպս

Առաջին կարգի ճամբորդներու շատ հանգստաւէտ են, [illegible] ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ [illegible] համար [illegible] ունին.

Երկրորդ կարգի ճամբորդներն ալ [illegible] ճամբորդներ կ'առնեն [illegible]. Կ. Պոլսէ Լիվըրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը [illegible] փոխադրութեանց համար [illegible] իրենց ապրանքները [illegible] ժամանակէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստներու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Հ. Վ. ՌԻԹԹԸԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
[illegible]
ՃԷՕՐՃ ՄՕՍ Ընկ.
50 6 31 Ճէյմս Սթրիթ, Լիվըրբուլ:

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Էկիրտիր (Գոնիա) գաւառակին մէջ Բէօյրիւօղլու և Գավալա լիճերուն ձկնորսութեան տուրքը, որուն պայմանաժամը օգոստոս ամսուն վերջը կը լրանայ և երեք տարուան համար 92,000 ղրուշի վարձու տրուած էր նախապէս, յսս. 1էն սկսեալ աճուրդի դրուած է դարձեալ երեք տարուան համար: Աճուրդին պայմանաժամը մինչեւ հոկտ. 15 (Հ. Ն.) երկարաձգուած ըլլալով, Կ. Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ ուզողները եթէ կը փափաքին տեղեկութիւններ ստանալ աճուրդին վրայ, կրնան ներկայանալ Հանր. Պարտքի Ընդհանուր Տնօրէնութեան (Ոգելից Ըմպելիներու ճիւղ):

⁂

Ազդ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ հայթայթումը հետեւեալներուն.— 400 հատ կապար թափելու գործի, 130 հատ կապարէ կաղապար, 3500 հատ [illegible], 3000 հատ [illegible]: Առաջին նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ 17/30 սեպտ. չորեքշաբթի օր և վերջնական նուազուրդը՝ 23/5 հոկտ. երեքշաբթի օր: Ապրանքները պէտք է յանձնուին վերջնական նուազուրդին յաջորդող երկու ամիսներուն մէջ: Յանձնառուները պարտին Վարչութեան Կեդր. Սնտուկին յանձնել %ին 10ը իրենց հայթայթելիք ապրանքի արժէքին, իբր երաշխաւորութիւն իրենց յանձնառութեան կատարման: Առաջարկները պէտք է կատարուին կնքեալ պահարանով և ամպալաժի անզեղչ գիներով: Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Կեդր. Վարչութեան Մատակարարական ճիւղին:
Ընդհ. Տնօրէնութիւն
4—2

Պատասխանատու ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՍԹԱՃԵԱՆ